

OPERUM S. PETRI DAMIANI

IN EDITIONE CAJETANI

TOMUS QUARTUS

COMPLECTENS

CARMINA SACRA ET PRECES.

PRIVILEGIUM PAULI PAPÆ V.

PAULUS papa V dilecto filio CONSTANTINO CAJETANO, Syracusano, monacho sancti Nicolai de Arena Catanensis, congregationis Casinensis, ordinis sancti Benedicti.

Dilecte fili, salutem et apostolicam benedictionem. Cum tu, sicut accepimus, Opera B. Petri Damiani S. R. E. cardinalis, episcopi Ostiensis, editurus sis, quæ non sine ecclesiasticarum litterarum detrimento in tenebris varie disjecta jacebant, tuaque laudabili opera, labore et diligentia, una cum aliis compluribus ecclesiasticorum scriptorum monumentis ex multis bibliothecis conquisita et collecta fuerunt, et idcirco fel. record. Clemens VIII prædecessor noster, studio bene merendi de republica Christiana et apostolica sede, cujus nobilis pars egregius hic doctor exstiterat, Romam te vocaverat; nunc vero, aspirante divina gratia, primus tomus absolutus sit, ac tres reliquos te editurum propediem speres; nos, qui doctas piorum et eruditorum hominum lucubrationes complecti pastoralis charitate tenemur et studia hujusmodi promoveri in Domino exoptamus, ut tam primus horum Operum tomus jam typis excusus, quam cæteri cum excudentur, sinceri et emendati prodeant, neque cujusquam incuria aut fraude adulterari vel labefactari possint, MOTU PROPRIO, ET EX CERTA NOSTRA SCIËNTIA, omnibus et singulis Christi fidelibus, præsertim librorum impressoribus, ac bibliopolis quovis nomine nuncupatis, tam in Urbe et in universa ditone et locis S. R. E. mediate vel immediate subjectis: sub quingentorum ducatorum auri, cameræ apostolicæ applicandorum, nec non amissionis librorum atque typorum, quam etiam in tota Italia, et extra eam ubivis gentium et locorum constitutis, sub excommunicationis majoris lætæ sententiæ pœnis ipso facto absque alia declara-

tionem incurrendis, auctoritate apostolica, tenore præsentium interdicens et inhibemus: ne per quindecim annos a data præsentium computandos, primum tomum Operum B. Petri Damiani a te editum, et alios singulos a te edendos, dummodo omnes a magistro sacri palatii approbati sint, per totidem annorum spatium ab uniuscujusque eorum editione numerandum, absque tua licentia imprimere, aliove titulo vel forma, quovis prætextu mutatos, vel alio quocunque idiomate versos edere, vel sic editos vendere, seu venales habere audeant vel præsumant. Mandantes universis et singulis venerabilibus fratribus nostris patriarchis, archiepiscopis, episcopis et aliis locorum ordinariis, legatis, vicelegatis, gubernatoribus, potestatibus, et aliis officialibus, ut quando et quoties per te vel tuo nomine fuerint requisiti, præmissa contra inobedientes exsequantur et observari faciant, invocato ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii sæcularis. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ac statutis et consuetudinibus, juramento, confirmatione apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis; privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, quibusvis personis quomodolibet concessis et confirmatis. Quibus omnibus illorum tenores, ac si ad verbum insererentur, præsentibus pro expressis habentes, pro hac vice duntaxat derogamus, cæterisque contrariis quibuscunque. Volumus autem ut præsentium litterarum exemplis, etiam in ipsis voluminibus impressis, eadem ubique fides habeatur, quæ ipsis præsentibus haberetur, si forent exhibitæ vel ostensæ. Datum Romæ apud S. Marcum, sub annulo Piscatoris, die xvii Augusti 1606, pontificatus nostri anno secundo.

Scipio COBELLETIUS.

ELOGIUM DE S. PETRO DAMIANO.

Bernardus, sive potius Bertoldus, presbyter Constantiensis, in libro De vitanda excommunicatorum communionem.

Petrus Damiani, piæ memoriæ, cardinalis episcopus sanctæ Romanæ Ecclesiæ, ALTER HIERONYMUS IN NOSTRO TEMPORE. Hæc Bernardus, qui idem affert

A testimonium cap. x sui alterius libri *Decretorum*, apud nos ms. Eminentissimus quoque cardinalis Baroni- us eadem veterum scriptorum auctoritate ductus, egregium eundem nostrum doctorem convellere solebat Hieronymum Junio- rem.

DE FESTO DIE S. PETRI DAMIANI.

DOMINI CONSTANTINI CAJETANI PRÆMONITIO.

Festus dies sancti Petri Damiani ab immemorabili tempore solemniter quotannis celebratur tum Ravennæ, tum per omnes alias Flaminie regionis civitates et loca quorum ecclesiæ eidem Ravennati subsunt metropolitano. Unde quotannis etiam ab earundem civitatum præsulibus in Ordine divini officii typis impresso, inter sanctos alios cœlestium spirituum Albo ascriptos, doctor idem egregius recensetur. Et quidem ibi sic habetur: *Kalendarium sanctæ metropolitanæ archiepiscopalis ecclesiæ Ravennæ, ejusque diocesis, eminentissimi et reverendissimi domini, D. Aloysii S. R. E. cardinalis Capponii, ejusdem sanctæ Ravennatis Ecclesiæ archiepiscopi jussu editum. Atque in eodem Calendario sub vicesima tertia die mensis Februarii ita decernitur: Petri Damiani episcopi et confessoris Ravennatis, duplex, fuit heri. In primo nocturno, Laudemus, In secundo nocturno, Beati Patris, ut in Communi confessorum pontificum. In tertio nocturno, Vigilate, ut in eodem Communi, nona lectio, et commemoratio ferie. Oratio pro sancto: Exaudi: Vesperæ de præcedenti, commemoratio sequentis. His accedit Kalendarium Faventinae Ecclesiæ, sub hisce verbis: Ordo divini officii recitandi, missasque celebrandi juxta ritum Breviarii et Missalis Romani, in Ecclesia et diocesi Faventina, eminentissimi domini D. Francisci, S. R. E. presbyteri cardinalis, tituli sancti Marcelli, ejusdem civitatis episcopi jussu editus. At-*

B que in eodem, sub eadem qua supra die vicesima tertia mensis Februarii, hoc etiam modo decernitur: *Petri Damiani episcopi et confessoris, ac Faventia protectoris, Duplex majus. Lectiones primi nocturni: Fidelis sermo. Secundi: Beati Patris. Tertii: Vigilate, cum cæteris de communi confessorum pontificum. Nona lectio homilia et commemoratio ferie: In officio nihil fit de vigilia sancti Matthiæ. Color albus. Missa: Sacerdotes. Secunda oratio ferie, cujus evangelium legitur in fine. Tertia, de vigilia Sancti Matthiæ præfatio Quadragesimal. In secundis vespers commemoratio ferie. Fit processio in civitate ex voto. Hæc ex Ravennate et Faventina Ecclesiis, ut et in cæteris ejusdem provincie ecclesiarum Kalendaris, quæ nos brevitate causa nunc præterimus, de divinis honoribus tam in officio ecclesiastico quam sacrosancto missæ sacrificio Petro Damiani ultro exhibitis, a tempore cujus memoria non exstat. Quod non sine auctoritate Romani pontificis factum fuisse nullo pacto dubitari potest. Qua de re eundem Petrum Damiani ab eodem Romano pontifice sanctorum numero ascriptum existisse tum ex his quæ modo diximus, tum ex aliis quæ tomo tertio egregii ejusdem doctoris Operum prælibavimus, tum denique ex multis aliis argumentis quæ in eandem rem adducere possumus, jure optimo, ut concludamus, operæ pretium est.*

TESTIMONIA INDIGNA

De laudabili S. Petri Damiani Operum defatigatione a domno Constantino Cajetano abbate præstita.

Cæsar Baronius presbyter cardinalis tit. SS. martyrum Nerei et Achillei, sedis apostolicæ bibliothecarius, tomo XI Annal. ecclesiast. ad an. Chr. 1072.

Sic Deus in hoc deploratissimo sæculo, cum excrevisset ad Ecclesiam obruendam diluvium carnis, dedit mundo tantum virum, qui austerissimæ vitæ

D exemplo verbique prædicatione et scriptis, exsiccaret tantam putredinem, pariterque pugnaret adversus simoniacam hæresim, quæ ubique locorum grassabatur impune. Quod autem pertinet ad scripta, hic ea cuncta recensere non immoramur, cum modo (1604) apud nos, mandato beatissimi

domini nostri Clementis, papæ octavi, labores domini Constantinus Cajetanus, Siculus, monachus Casinensis congregationis, ut viri sanctissimi scriptorum monumenta undique collecta, prelo subjiciat; quod propediem spero fore. In his enim pervestigandis et exemplaribus pluribus, hinc inde perlatis, magno studio corrigendis, studio indefesso laborat; a que eiusdem Petri vitam accipies uberius scriptam.

Robertus Bellarminus presbyter cardinalis tit. S. Mariæ in Via, in libro De scriptoribus ecclesiasticis, sub an. Ch. 1660.

Petrus Damiani (sic a fratris sui Damiani nomine

vocatus) Ravennas, monachus fuit ordinis S. Benedicti, ac deinde S. R. E. cardinalis, episcopus Ostiensis. Vixit temporibus Gregorii VI et successorum ejus usque ad Gregorium VII, ad quos omnes epistolas dedit. Vir fuit valde sanctus et devotus, et præcipue poenitentiae et austeræ vitæ amator ardentissimus. *Pauloque post*: Obiit in apostolica legatione, anno Domini 1072. Scripsit epistolas plurimas et sermones permultos: quæ duo opera typis nuper (anno 1606 et 1608) mandavit Romæ domnus Constantinus Cajetanus, ordinis S. Benedicti monachus.

CONSTANTINI CAJETANI

EPISTOLA AD D. FRANCISCUM ET D. ANTONIUM BARBERINOS PRINCIPES.

Petit ut eorum auspiciis liber suus summo pontifici offeratur.

Sanctissimi Domini nostri Urbani VIII fratris filii, S. R. E. cardinalibus, D. FRANCISCO, sedis apostolicæ vicecancellario ac Romani apostolicique collegii Gregoriani protectori; nec non D. ANTONIO S. R. E. camerario, et utriusque signaturæ ac sacræ congregationis de Propaganda Fide præfecto, Barberinis principibus, domnus Constantinus CAJETANUS abbas, salutem et felicitatem.

Sancti Petri Damiani cardinalis, episcopi Ostiensis, quartum librorum volumen, quod in lucem editur, vobis sese exhibet, cardinales eminentissimi: ut per vos sanctissimo D. Urbano VIII patre vestro offeratur. Neque enim supremæ inter homines po-

testatis fastigium et magnitudinem satis intelligit, qui ante illum sine duce audet importunus irrumperere. Licet enim liber ipse auctoris sui nomine, viri nempe doctrina et sanctitate clarissimi, ac rerum quæ in eo continentur pondere et utilitate satis per se gratiosus futurus sit apud eum qui fautor est litterarum et sanctitatis assertor, aliquid tamen commendationis et gratiæ ex utriusque splendore nominis atque auctoritatis amplitudine sperat sibi accessurum: ita ut, vobis præcuntibus, alacrior magisque fidens ante maximi pontificis conspectum appareat. Deus optimus maximus vos ad Ecclesiæ suæ utilitatem diutissime servet incolumes.

CAJETANI EPISTOLA NUNCUPATORIA

AD URBANUM PAPAM VIII.

Sancto Domino nostro Urbano VIII, pontifici maximo, CONSTANTINUS CAJETANUS abbas sempiternam felicitatem.

Quartus jam et ultimus, beatissime Pater, S. Petri Damiani cardinalis, episcopi Ostiensis, tomus publici juris efficitur: sed tamen consuetam tantæ majestati præstat reverentiam: neque ante in populi conspectum prodire sustinuit, quam Urbanum in Petri cathedra sedentem suppliciter veneraretur. Quod certe factum nemo, ut arbitror, non magnopere laudabit. Ubi enim nobilium ingeniorum partus lucis incunabula feliciter quam in sedis apostolicæ penetralibus sortiantur? In illis nimirum penetralibus, unde gentes a criminibus expiatura vox mittitur, ubi cœlestis oraculi arcana patefiunt, ubi perennis thesauri dona dispensantur, ubi denique mortis antidotus et vitæ pharmacum propinatur. Quod nomen chartis, ut ita dicam, victuris

illustrius præponatur, quam quod reserat in ore populorum, publica decorat monumenta, privata honestat ornamenta, et inter sacrosancta mysteria sacerdotum voce depromitur? Quis non speret sibi tam augusti sideris luce præeunte, tempestates omnes atque omnia monstra navigantibus infesta facile cessura, quousque ad illum beatæ vitæ portum, quem pie viventibus Conditoris nostri immensa bonitas et omnipotens sapientia præparavit, victrix laborum pietas, et triumphatrix periculorum animi fortitudo perducatur? Sed hæc in aliorum libris justius esse præfanda, qui in sedis apostolicæ clientelam novi recentisque venerunt. Petri enim Damiani, egregii doctoris Benedictini erga Romanam Ecclesiam fides eximia, ac pietas pene singularis, mea commendatione non indiget: siquidem tam ex ejus scriptis (quorum maxima jam parte, summis duobus Pontificibus, Clemente VIII et Paulo V mandanti-

bus, homines per nos fruuntur) quam ex vitæ ac rerum gestarum præclaris facinoribus, nota satis ac testata posteris remanserunt; adeo ut ab illustribus ejus temporis ALTER HIERONYMUS merito dictus fuerit. Nimirum vir sanctissimus non degeneravit a majoribus suis (de ordinis Benedicti Patribus loquor) quorum studia, labores, vigiliæ et excellens in omni laudum genere virtus, quantos omni tempore fructus Christianæ reipublicæ attulerit, aliquantisper fortasse hoc loco commemorarem, nisi publicis essent consignata monumentis, ita ut eorum memoria in benedictione futura sit penes omnem posteritatem. Pulcherrimorum namque operum, quæ magnus patriarcha Benedictus ejusque alumni pro Christi gloria et communi hominum utilitate perlecerunt, non solum exemplis, sed etiam vestigiis, plena est omnis Ecclesia sanctorum. Quo magis æquum esse et rationi consentaneum putô, me, qui eandem religionem profiteor, totis viribus eniti ut non dissimilem exhibeam erga Romanam Ecclesiam, cæterarum Ecclesiarum principem ac parentem, obsequii ac pietatis ardorem. Cum enim omnibus a majorum suorum virtute degenerare turpe sit, tum illis potissimum id omni ignominia deformius esse debet, qui in sanctæ religionis studio gloriosi certaminis cursum conficere statuerunt: quibus illa proposita est expeditissima ratio vincendi, retro oculos nunquam flectere, nec in medio deficientium lassitudinem imitari, sed strenue præeuntium fortiter hæerere vestigiis. Quamvis mihi etiam domestica exempla majorum, a quibus in sæculo originem

A duco, possint addere faces, ut ita dicam, et stimulos ad bene currendum. Sed enim quid attinet vetera, et quæ mihi cum aliis communia sunt, enarrare; cum singularis affectus et observantiæ in Romanum pontificem proprias ac peculiare causas habeam? Tua enim beneficentia, beatissime Pater, quod in me contulit, ut post maximos illos optimosque pontifices, antecessores tuos, Clementem VIII, Leonem XI, Paulum V et Gregorium XV, quibus a sacri litterarum monumentis inservivi, tibi inservirem, jure suo postulat exigitque, ut totum me pro tua amplitudine, honore ac dignitate devoeam, atque ad hujus sacrosantiæ sedis decus existimationemque omnia mea studia, curas, cogitationes convertam. Illud duntaxat addere non verebor. B Quemadmodum potuit antehac sanctitas tua antiquæ, cum ordinis mei, tum majorum meorum erga sedem apostolicam, devotionis et observantiæ specimen in me uno haud obscure recognoscere; ita si vita mihi suppetet, afflabitque, ut facit, incredibilis tuæ istius benignitatis aura, magis magisque posthac recognituram.

C Interim ultimum hunc illius clarissimi olim et sanctissimi cardinalis episcopi, et Petri Damiani tomum, qui jam, Deo auspice, a me cum tribus aliis a tenebris atque oblivione vindicatus est, at tuo munere publica luce fruitur, hilari fronte accipe; et qua soles humanitate, complectere. Deus omnipotens salvam diu florentemque Christianæ reipublicæ sanctitatem tuam conservet, ejusdemque vota cœptaque omnia fecundet.

B. PETRI DAMIANI

S. R. E. CARDINALIS

CARMINA SACRA ET PRECES.

I-2—I. Oratio ad Deum Patrem.

Rogo te, immensa pietas, Deus Pater omnipotens, ne perdas me creaturam tuam ad tui similitudinem conditam ac pio Filii tui Domini mei Jesu Christi cruore redemptam. Porrigere mihi manum tuam, Domine Deus meus, et eripe me de profundissimo lacu iniquitatum mearum. Erige lapsum, solve com-peditum, illumina cæcum, sana me mille malignorum spirituum vulneribus sauciatum. Heu me miserum, heu me perditum, heu me indeficienti lacrymarum fonte lugendum! qui dum spurcissimæ carnis meæ legibus vixi, nunquam te de me gaudere permisi, sed semper de reprobæ vitæ meæ flagitiis ad amaritudinem provocavi. Sed scio, Domine, quia in voluntate tua cuncta sunt posita, et non est qui possit tuæ resistere voluntati (*Esther. xiii*). Si enim decreveris salvare nos, continuo liberabimur

D Produce, Domine, de saxea cordis mei duritia lacrymarum abundantiam, qui de rupe deserti largissimam profluentis aquæ copiam prodire jussisti (*Exod. xvii; Num. xx; Psal. lxxvii*). Domine Jesu Christe, si tu es lux vera, et ego colo te, cur pateris in tenebris esse me? Væ mihi, lumen adoro, et tenebras perfero; veritati deservio, et per inanium cogitationum signenta deludor. Domine, qui cavernas tartari divinitatis tuæ radiis illustrasti; qui densas Ægypti tenebras Moysis famuli tui precibus effugasti (*Exod. x*); respice chaos istud, et tenebrosum mei cordis infernum visitationis tuæ luce perfunde, ut animam, quam tu dignatus es, lux æterna, redimere, tenebrarum auctor nequeat in obscuritatis suæ caligine possidere. Qui illuminasti cæcum a nativitate, illumina me (*Joan. ix*). Qui leprosos mundasti, purifica me. Qui Lazarum de sepulcro suscitasti, resuscita.

me viliis fetidum, et perversæ consuetudinis mole de-
 pressum (*Joan.* xi). Qui Daniele in lacu a leonum
 morsibus custodisti, eripe me (*Dan. ult.*). Qui tres
 pueros de camini æstuantis incendio liberasti, libera
 me (*Dan.* iii). Qui liberasti Israel de opprèssione
 Pharaonis, libera me (*Exod.* xii et xiii). Qui libe-
 rasti David de manibus Goliæ et Saulis, libera me
 (*I Reg.* xvi). Qui eduxisti Petrum de carcere He-
 rodis, libera me (*Act.* xxi). Domine benedicte, glo-
 riose, piissime vides, et ipse conscientie meæ testis
 es, quia volo mala mea cuncta respuere sanctisque
 tuis jussionibus, ut dignum est, obedire; sed quia
 nequeo ex me, spero in te. Non enim invenio in carne
 mea bonum. Et revera, Domine, quis unquam san-
 ctorum ex se virtutem vel sanctitatem habere potuit?
 quis per se, sine auxilio, perfectionis culmen ascen-
 dit? Certe, Domine, non Petrus, non Paulus, non
 martyr, non apostolus, non denique ipsi angeli, non
 cherubim aut seraphim, nisi a te percepissent, donum
 aliquod habere potuissent.

Si ergo ipsæ virtutes cœlorum nihil habent a se,
 sed omnia perceperunt a te, quid ergo boni a me,
 qui sum stercus et vermis, pulvis et cinis, poteris
 expectare, nisi quod ipse digneris infundere? Tu
 enim es Pater luminum, a quo omne datum opti-
 mum omneque donum perfectum (*Jac.* i). Tu es, a
 quo bona cuncta procedunt. Tu fons vitæ. Tu auctor
 salutis æternæ. Sicut enim terræ non a se ipsa, sed
 de cœlo semper lumen infunditur; sic anima mea
 sicut terra sine aqua tibi (*Psal.* cxlii), tenebrosa
 squalet semper et arida, nisi tuæ gratiæ rœre perfusa
 tui splendoris radio fuerit illustrata. Et quidem
 inquirō apud me, Domine, ut tibi de meis aliquid
 offeram, sed, cum omnia mei pectoris arcana re-
 volvo, nihil ibi nisi tenebras video, nihil omnino
 nisi vitiorum tribulos et spinas invenio. Vide ergo,
 Domine, miseriam meam, vide tantæ paupertatis
 inopiam, mihi que compunctionis gratiam tribue,
 quæ animæ meæ rubiginem tergere tamque cruenta
 meorum criminum valeat inquinamenta lavare. Ex-
 pelle, Domine, frigus hoc atque torporem de meo
 pectore, et flammam in me dulcissimæ tuæ charitatis
 accende. Nunquid enim, Domine, immensam tuæ
 pietatis abundantiam mea valebit iniquitas vincere,
 quam totius mundi non potuerunt crimina superare?
 Nam cum totus pene mundus esset idololatriæ de-
 ditus, quis te rogare præsumeret, ut quem cœli non
 capiunt uteri virginalis angustias habitaturus in-
 viseres, mortalitatis nostræ membra susciperes,
 mortis atrocissimæ tormenta perferres, ut inimicos
 tuos a mortis debitæ supplicio liberares?

Si ergo, clementissime et piissime Domine, mi-
 sericordiæ tuæ magnitudinem totius mundi flagitia
 non vicerunt, unius canis mortui peccata quantum-
 libet gravia superabunt? Absit hoc a te, Domine.
 Absit a te, qui dixisti: Nolo mortem peccatoris (*Ezech.*
 xviii, xxxiii). Quid est ergo quod dicis: Gaudium

(57) Intellig. opera nostra ex naturæ viribus sa-
 tisfacere non posse: nam supposita Dei gratia et

esse angelis Dei super uno peccatore pœnitentiam
 agente? (*Luc.* xv.) Quid est quod de te Propheta
 dicit: Quia miserationes tuæ sunt super omnia
 opera tua? (*Psal.* cxliv.) Nonne tu, Domine, per-
 misisti te ab illa spurcissima et foedissima mu-
 liere contingi, quæ fluxu erat sanguinis cruentata?
 (*Matth.* ix; *Luc.* viii.) Cujus præsumptionis auda-
 ciam non modo nullatenus condemnasti, sed ut sa-
 lutem quoque cum ipsa vestimenti fimbria raperet,
 indulxisti. Nonne tu, mitissime Domine, cum multi-
 vira illa Samaritana loqui dignatus es? (*Joan.* iv.)
 sive, quod majus est, nunquid non cum Chananaea,
 quæ adorabat idola, colloquium miscuisti? (*Matth.*
 xv.) Ejus insuper filiam a dæmonio maternis precibus
 liberasti? Hanc circa me, quæso, Domine, mirandæ
 pietatis tuæ regulam exhibe; extinctum animæ meæ
 infelicis igniculum his olei tui fomitibus reaccende.
 Non Pauli, non Petri misericordiam quæro, quia
 dum alter ignorantia, alter timore peccavit, facile
 uterque veniam obtinuit. Illud mihi, piissime Do-
 mine, misericordiæ tuæ genus indulge, illud animæ
 meæ languenti, vel jamjam potius morienti, suavis-
 simæ medicinæ tuæ poculum porrige, quod latroni in
 cruce pendentis misericors obtulisti, eumque absor-
 ptum ex deglutientis mortis faucibus eduxisti (*Luc.*
 xxiii). Illud tuæ misericordiæ genus quæro, quod
 deprehensæ in adulterio præbuisisti (*Joan.* viii); quod
 peccatrici in domo Simonis contulisti (*Luc.* vii);
 quæ dum pedes tuos in crinibus tersit, animam
 suam a peccatorum sorde purgavit. Hoc modo trahe
 me ad te, Salvator meus, accende me, purifica me.
 Impleantur amore tuo omnia viscera mea, ut bene-
 dicat tibi anima mea, et descendat super me mise-
 ricordia tua. Ad hoc enim te Pater omnipotens misit
 in terras, ut salvos facias peccatores, qui tecum et
 cum Spiritu sancto vivit et regnat Deus in sæcula
 sæculorum. Amen.

II. Oratio ad Deum Filium.

Recordare, Domine Jesu Christe, quia non auro,
 vel argento, sed proprii sanguinis tui me pretio
 redemisti (*I Petr.* i); et cum tu sis fons patens do-
 mus David in ablutione peccatoris et menstruatæ,
 ego solus, Domine, tantæ pietatis expertus ero, et
 extra redemptionis tuæ lineam remanebo? Heu me,
 piissime Domine, permittes me cum regenerationis
 tuæ tunica, quam mihi dedisti, cum vexillo sanctæ
 crucis, quam mihi in fronte pinxisti, in manus
 venire diaboli, et cum ipsis tuis insignibus æternis
 incendiis cruciari? Scio, Domine, quia tantæ pieta-
 tis es, si ego perfecte convertor ad te, quod tu sta-
 tim recipies me. Sed quia tantæ fragilitatis et igno-
 rantie sum ut ipsa conversio per me sine te digne
 fieri non possit, tu me converte, Deus salutis
 meus, tu illumina animam meam, tu dirige, tu in
 me flammam tuæ dilectionis accende. Et forsitan,
 justissime et piissime Domine, tanta sunt peccata
 mea, (57) ut nulla mea pœnitentia ad hæc plangenda
 ejus acceptatione, satisfaciunt, ut theologi pluribus
 docent.

sufficiat; ecce corpus meum, per quod te miser offendi, tu, qui es animarum medicus, verbera, flagella; sive lepra, sive quibuscunque doloribus tibi visum fuerit, durissime percutere. Tua plane creatura sum, conditor meus; tu me tuis cinge flagellis, nec tradas me in manus inimici mei; aut si eousque mea processit iniquitas ut in hac non possit vita deleri, præcipe usque ad diem iudicii tui ultr'ibus me pœnis affligi, ut tunc saltem extremus omnium electorum tuorum merear inveniri. Absit enim a me ut postulem gloriam. Sufficit mihi, ut tantummodo pœnas evadam.

Sed quoniam preces meæ, tam sordido ore prolatae, ad te non merentur ascendere, te rogo, beata virgo Maria, templum Dei vivi, aula Regis æterni, sacrarium Spiritus sancti, benedicta inter mulieres; redolet ager sacratissimi uteri tui naribus cordis mei; ex quo, videlicet agro, dum unicum illud ac singulare lilium prodiit, omne cum eo virtutum spiritalium germen erupit. Tu enim es cœlestis illa terra, quæ dedit fructum suum. Te materiam Sapientia cœlestis habuit, unde templum sui corporis fabricavit. Te Spiritus sanctus implevit. Te virtus Altissimi ineffabiliter obumbravit. Tu defer preces n. eas ad Filium Creatorem tuum. Imo tu ora pro me, tu obsecra, cuius nimirum vota non possunt despici, cuius preces in ejus conspectu nequeunt parvipendi. Ecce, Domina mea, infelix ego deprehensus in crimine ducor ad furcas, raptor a. l. gladium, pertrahor ad supplicium. Exsurgat ergo Regina mundi, opponat se, ingrediatur ad Filium et liberet reum. Accurre et tu, o Michael, cœlestis militiæ princeps et qui in fine mundi perempturus es Antichristum contra Deum se contumaciter extollentem, jam illum dejice in corde meo regnare tentantem. Libera a tentatione animam meam dum vivit in corpore, ut eam post obitum Creatori suo digne valeas præsentare. Adjuva me et tu, o B. Gabriel, fœderator cœlestium nuptiarum; salva me precibus tuis miserum peccatorem, qui illum missus es nuntiare qui venturus erat in mundum peccatores et miseros liberare (*Luc. 1*). Medere et tu languidæ animæ meæ, S. Raphael, quicquid Saræ dæmonium abstulisti, et Tobisæ oculos, quos perdidit reddidisti (*Tob. III, XI*); malignum ab anima mea spiritum, qui virum ejus Christum ab ea dividere conatur, exclude et cæco cordi meo luminis jubar infunde. Orate pro me, omnes sancti angeli, omnes sancti archangeli, omnes sanctæ virtutes, omnes sanctæ potestates, omnes sanctæ dominationes, omnes sancti principatus. Ora pro me, sancte chorus throni, ora pro me, sancte chorus cherubim, ora pro me, sancte chorus seraphim. Orate pro me, omnes sancti patriarchæ, omnes sancti prophetæ. Oret pro me iudex apostolorum senatus. Oret pro me candidatus martyrum chorus. Orent pro me sancti confessores omnesque sanctæ virgines.

A Orate pro me misero et funditus perditio, domini mei, omnes sancti Dei.

B Et quæ est tam crudelis multitudo peccati, quæ tot senatorum cœlestium nequeant intercessione deleri? Nec enim potestis esse misericordia vacui qui cum ipso fonte misericordiæ inseparabiliter estis uniti. Scio, Domine, quia non mereor ecclesiæ tuæ limina sacra contingere, nec infelices oculos ad cœlum levare. Indignus sum benedictum et gloriosum nomen tuum per polluta et spurcida labia mea proferre; sed veniat, oro, Spiritus tuus in animam meam, et omnia hæc inquinamenta detergat. Si enim sol iste, qui non de sublimioribus tuis est creaturis, tantas habet vires ut sordes deleat, terras illustret, arva fecundet; quanto magis, si coæternus et consubstantialis tibi Spiritus tuus infelicem hanc arbusculam arescentem jam comisque nudatam dignetur invisere, faciet eam protinus revirescere! nec impotens erit eam virtutum floribus ac vernantium fructuum decore vestire. Veni, Domine Jesu, veni, dulcis habitator in me. Odor tuus omnia vincit aromata, suavitas tua favos et omnia mella transcendit. Veni, obsecro, totumque me tuo juri sic vendica; ut nullam in partem de cætero se tyrannus habere cognoscat, sed dedica me undique templum tuum, quia tu es Deus et Dominus meus, qui cum Patre et Spiritu sancto vivis et regnas in sæcula sæculorum. Amen.

III. Oratio ad Deum Spiritum sanctum.

C Spiritus sancte Deus, omnipotens, coessentialis et coæterne summo Patri ac Filio, ineffabiliter ab utroque procedens, cordi meo dignanter illabere, et nequitia meæ tenebras mirificus illustrator expelle; ut sicut Dei Verbum virginalis potuit uterus te superveniente concipere; ita et ego per auxilium gratiæ tuæ, eundem meæ salutis Auctorem valeam semper in mente portare. Tu enim, Domine, lux es mentium, tu virtus cordium, tu vita es animarum. Tu largitus es sanctis apostolis ut ad plenum redemptionis humanæ sacramenta cognoscerent et fidei regulam inoffenso veritatis limite prædicarent. Tu dedisti beatis martyribus sanctæ libertatis audaciam, ut et mundi principes non metuerent et exquisita pœnarum genera constantissima longanimitate transirent. Tu locutus es in prophetis, tu in patriarchis fidei fundamenta constituisti. Tu sanctis omnibus et velle et posse, omniumque virtutum flores, quibus cœlestia scanderent, præbuisi. Et ego, peccator infelix, quomodo sine te salvus fieri valeo, qui scilicet absque te, quid saltem orare debeam, non agnosco? Profecto, Domine, si tu recedis, anima mea non vivit. Sicut enim subtracta anima, corpus emoritur; sic te recedente, ipsa protinus anima, necesse est extinguatur (58). Sentio, sentio, Domine, quia cum per occultam gratiam tuus aliquando vigor accedit, meus illico spiritus convalescit. Cum vero te peccatis meis exigentibus subtrahis infelix animam meam

(58) Id est, vita spirituali privetur.]

protinus arelecta contabescit et corrui; nec ut in studio puræ orationis exerceatur assurgit. Descende ergo in me, vivificator æternæ, meique pectoris glaciem flamma tuæ caritatis accende. Præbe capiti meo aquam, et saxeam cordis mei resolve duritiam; super hoc scilicet elementum, Domine, et ante mundi originem ferebaris (*Gen. 1*); et nunc ad purificationem animarum in vivifica fontis fluenta descendis. Veni ergo in me cum aqua compunctionis, et potum mihi da in lacrymis in mensurâ. Væ mihi misero peccatori, qui et innumerabilia quotidie flenda committo, et tamen flere non valeo! Imber ergo gratiæ tuæ, Domine, di tillet in me, ut anima mea, quæ a vitæ fonte recedens aruerat, per tuæ visitationis afflatum noviter revirescat. Paratum cor meum, paratum cor meum. Ecce, Domine, omnes nus tibi mei cordis aperio, arcana pectoris laxo, tuæque dignationis accessum inhiante expecto.

Habet certe oculus carnis lumen suum, visibilem scilicet solem; sed te interior homo meus expectat, qui lumen est animarum. Qui illuminasti cæcum a nativitate (*Joan. ix*), illumina me. Qui resuscitasti Lazarum (*Joan. xi*), vivifica me. Heu, heu, infelix anima, cum tu sis vita corporis, ipsa mortua jacens, vivificatorem tuum habere Spiritum non mereris. Mortua tibi, vivis alii; ipsaque in tenebris constituta, exteriori substantiæ lumen attribuis; sed videre non vales, quia non proprium lumen habes. Veni tu, obsecro, Spiritus veritatis, et omnes errorum tenebras a me potenter expelle. Judica, Domine, nocentes me, et expugna impugnantes me; apprehende arma et scutum, et exurge in adjutorium mihi (*Psal. xxxiv*). Tu purificator et vivificator Spiritus, omnipotens æternæ Deus, ignis consumens es. Tu Spiritus iudicii, tu Spiritus ardoris. Corrîpe itaque cor meum, et omnium culparum vitiorumque rubiginem virtute tui ardoris exterge, et inimicum tibi nequitæ spiritum a cunctis meis sensibus prorsus exclude. Exurgat Deus, et dissipentur inimici ejus, et fugiant a facie ejus, qui oderunt eum. Sicut deficit fumus, deficient; sicut fluit cera a facie ignis, sic pereant peccatores a facie Dei (*Psal. lxxvii*). Veni, quæso, veni, benedicte Spiritus veritatis, et omnes meorum viscerum venas intimus scrutator ingredi. Tolle quidquid fermentatum, quidquid vitiosum, quidquid reperis noxiæ vetustatis peste corruptum; meque fac azymum ac tuæ munditiæ puritate sincerum. Redde me mortuum mihi, viventem tibi. Mortifica in me omnes fomites carnalium voluptatum, excoque me ad purum, et non solum vitiis, sed et mundo me redde prorsus extinctum. Veni, obsecro, Spiritus benedictionis æternæ, omnesque mei pectoris latebras inenarrabili tuæ dulcedinis suavitate perfunde. Anima mea ad tuum liquescat adventum, celestem virtutem per te renovata concipiat. Ad sui vigoris originem redeat atque in amorem tuum succens visceribus inardescat. Benedic, anima mea, Dominum, et omnia interiora mea nomen sanctum ejus (*Psal. cii*). Uberem gratiæ tuæ benedictionem, Domine, anima mea suscipiat; et, ut tibi me nullas

hostias offerat, ineffabili tuæ dulcedinis adipe saginata pinguescat. Illumina me, lux veritatis, accende me, purifica me. Tu enim es largitor charismatum, tu auctor sanctificationum, et omnium remissio peccatorum. Tu virtutes angelicas ad amorem tuum indesinenter inflammas; tuæ charitatis incendio cherubim et seraphim incomparabiliter æstuant. Tu me, Domine, tibi totum vindica, totum posside, nullamque in me partem a te vacare permitte: sed solus in me vivas, meque tibi soli vivere facias, qui vivis et gloriaris in Trinitate perfecta unus et verus Deus per omnia sæcula sæculorum Amen.

IV. Ad sanctam Trinitatem orationes.

Te adoro, te colo, te glorifico, te magnifico, benedicte, omnipotens, Pater, et Filius, et Spiritus sanctus, trinus et unus Deus. Adjuva me, Domine, absolute me, purifica me, munda me, Rex meus et Deus meus. Da mihi justitiam, fortitudinem, temperantiam et prudentiam. Da mihi perfectam fidem, spem et charitatem. Concede mihi Spiritum sapientiæ, et intellectus, consilii, et fortitudinis, scientiæ, et pietatis, et timoris tui. Da mihi irriguum inferius et irriguum superius. Da mihi benedictionem de rore cœli et de pinguedine terræ. Mollifica, Domine, lapideum cor meum. Da mihi compunctionem et contritionem cordis, ut deseam innumerabilia peccata mea. Domine, non sum dignus ut intrem in ecclesiam tuam. Indignus sum levare infelices oculos meos ad cœlum, vel exprimere nomen tuum benedictum per labia mea; sed tu, qui creasti me sicut vis et sicut scis, miserere mei, Domine, Deus meus.

V. Secunda oratio.

Miserere, Domine, omnibus amicis meis, et propinquis, et omnibus benefactoribus meis, et omnibus qui orant te pro me, et omnibus qui rogant me orare pro se. Da eis poenitentiam et fructuosam, mortifica in eis omnia vitia, et fac eos florere virtutibus tuis. Fac eos, Domine, sic per omnia vivere, ut majestati tuæ valeant de bona sua conversatione placere. Miserere, Deus, pontificibus, regibus, potestatibus et omni populo Christiano. Sancta Maria, ora pro eis omnibus. Omnes sancti et sanctæ Dei, orate pro eis. Miserere, Domine, omnibus benefactoribus meis defunctis, et pro quibuscunque orare debitor sum; et omnes fideles tuos absolute, et da eis partem et societatem cum sanctis tuis. Sancta virgo Maria, ora pro omnibus; omnes sancti et sanctæ Dei, orate pro eis omnibus.

VI. Tertia oratio.

Te adoro unum in trinitate, et trinum in unitate, benedicte, omnipotens, Pater, et Filius, et Spiritus sanctus. Miserere mihi miserrimo peccatori, clementissime, Deus meus, et miserere omnibus fidelibus tuis vivis et defunctis. Sancta virgo Maria, mater Dei et hominis, templum Dei vivi, virgo ante partum et virgo post partum, exaltata super choros

angelorum, ora pro nobis omnibus. Sancte Michael, A princeps militiæ cœlestis, sancte Gabriel, fœderator cœlestium nuptiarum, sancte Raphael, medicina Dei, crate pro nobis. S. Joannes Baptista, ora pro nobis. S. Petre, qui habes claves regni cœlorum, S. Paule, S. Andrea, S. Joannes evangelista, orate pro nobis omnibus. S. Stephane, S. Apollinaris, S. Laurenti, crate pro nobis omnibus. S. Silvester, S. Martine, S. Benedicte, venerabilis pater noster, orate pro nobis omnibus. Sancta Agatha, S. Agnes, S. Cæcilia, orate pro nobis omnibus. Omnes sancti angeli et archangeli, throni et dominationes, principatus, potestates, virtutes, cherubim, et seraphim, omnes sancti patriarchæ et prophetæ, apostoli, martyres, confessores, virgines, anachoretæ, viduæ, omnes sancti et sanctæ Dei, orate pro nobis omnibus fide- B libus Christi vivis et defunctis. *Pater noster.*

VII. *Item, orationes de sancta Trinitate.*

Deus, cujus munere et trinitatem in personis, et unitatem in divina substantia confitemur, concede propitius ut, hac fidei lorica muniti, a cunctis mereamur adversitatibus liberari. Per Dominum.

VIII. *Alia.*

Concede, quæsumus, omnipotens Deus, ut qui sanctæ Trinitatis unam confitemur essentiam; sicut nunc ambulamus, te ducente, per fidem; sic aliquando, te suscipiente, perducamur ad speciem. Per.

IX. *Alia.*

Deus, qui nos et sine confusione trinitatem, et C sine divisione substantiam tuæ majestatis credere docuisti, largire supplicibus, ut super hoc catholice fidei fundamentum surgat ☉ in nobis sanctorum structura virtutum. Per Dominum.

X. *Alia.*

Deus, qui nobis sanctæ Trinitatis mysterium revelasti, tribue, quæsumus, ut qui jam ex fide vivimus, per boni operis augmenta crescamus. Per Dominum nostrum.

XI. *De annuntiatione Domini.*

Ecce parat clausam Regis prænuntius aulam.

XII. *De nativitate Domini.*

Natus ab æterno prodit de Virginis alvo.

XIII. *De oblatione Domini.*

Non capitur cœlis, Simeon quem stringit in ulnis. D

XIV. *De baptismo Domini.*

Èa fluvius fontem mundum lavat, unda, lavantem Abhæ, Jordanis, a quo magis ipse lavaris.

XV. *De transfiguratione Domini.*

Hinc Deus ostendit quod carnis tegmine clausit.

XVI. *Ubi pueri dicunt Hosanna.*

Astra, polus, terra, metuunt quem portat asella. Voce Deo magna cœtus depromit hosanna.

XVII. *De cœna Domini.*

Qui caput est justis vestigia tergit alumnis.

Quod vetuit parti, Petrus vult solve toti.

XVIII. *De patena.*

Esum perpetuæ pariunt hæc fercula vitæ.

XIX. *Ubi Judas Dominum tradit.*

Falsa ferox blando lupo oscula porrigit Agno.

XX. *Ubi Christus rogat Patrem.*

Patrem, Christe, rogas, cum quo simul omnia donas,

XXI. *Dominus dicit discipulis suis: Vigilate.*

Quos sopor oppressit, vigilum Rex surgere jussit.

XXII et XXIII. *Orationes die Veneris sancto in crucis adoratione dicendæ.*

(59)... inflicto ad eum respiceret, et venenum exitiale evaderet, optatæ salutis vitam adipisceretur, significans te ipsum futura longè post curricula pro tui salute plasmatis crucis patibulo extollendum, ut quos diabolus armis invidiæ captivaverat, tua desiderabilis passio ad patriam revocaret. Concede tam mihi misero ☩ et peccatori quam omnibus tuo cruore mercatis, qui hodie sanctam passionem tuam supplices venerantur lignumque vitæ adorant, ut diabolicas insidias te adjuvante vincamus, et æternæ vitæ participes effici mereamur, qui cum Patre et Spiritu sancto vivis et regnas Deus per omnia sæcula sæculorum. Amen.

XXIV. *In tertia genuflexione.*

Domine Jesu Christe, qui nos per passionem sanctæ crucis hodierna die de diabolica servitute liberasti, ut quo die hominem condideras, eodem et reformares, exaudi me miserum et peccatorem coram hoc signaculo sanctæ crucis tuæ confitentem et deprecantem, ut hujus venerabilis et vitalis signi tuitione munitus, et hostis nequissimi ignita tela repellere et ab inflicto evacuari vulneribus, et ad vitam æternam valeam pervenire, per te, Domine Jesu Christe, qui cum Patre et Spiritu sancto vivis et regnas Deus in sæcula sæculorum. Amen.

XXV. *De S. cruce orationes aliæ.*

Dum crucem dilectissimi Filii tui, omnipotens Pater, adoro, pateat mihi cœlum, obsecro ut et oratio mea pervenire possit ad te, et tua descendat misericordia super me. Hæc enim hostia singularis, piissime Domine, in odorem tibi suavitatis oblata, et tuam circa nos justitiam mitigat, et, tanquam pithuris incendium de thuribulo sacratissimæ passionis evaporans, humanarum mentium nares obdulcat. O inenarrabilis victima, quæ et cautionem maledicti veteris abolevit, et signaculum nobis æternæ benedictionis impressit. O sacrificium veræ placationis et laudis, quod et antiquæ transgressionis inimicitias abstulit, et inter cœlum et terram fœdus æternæ concordie reformavit. Per hoc, Domine, tuæ virtutis insigne vexillum miseram me tui gregis oviculam de cruenti leonis faucibus eripe, ut victus atque contritus a te super me nequeat triumphare. Reduc me ad pascuæ tuæ semper amœna virentia, nec abicias servum, pro quo tradere dignatus es Filium, qui tecum et cum Spiritu sancto vivit et regnat Deus in sæcula sæculorum. Amen.

(59) Oratio primæ genuflexionis, sicut et secundæ pars desid. in ms.

XXVI. *Oratio.*

Mediator Dei et hominum, Domine Jesu Christe, qui veram carnem ex intemeratis beatæ Mariæ visceribus suscepisti, qui pro salute nostra ipsum Agnum immaculati tui corporis obtulisti Deo Patri super aram crucis in odorem suavitatis, atque, ut antiquæ prævaricationis virus evomeret, temetipsum fecisti humano generi medicinam; absolve me nimis infelicem et miserum, innumeris peccatorum vinculis olli-gatum. Ecce ante ipsum, Domine, vivificæ crucis tuæ me prosterno vexillum, novumque et inauditum victoriæ tuæ supplex adoro triumphum. Tu enim sacerdos et hostia; tu redemptor et pretium. Libet, piissimè Domine, tanquam sub recenti tuæ passionis **II** articulo te in crucis supplicio videre pendentem. Libet pretiosissimum sanguinem in ore meo suscipere distillatam. O beata scilicet hostia, quæ et tartarea septa dirumpit, et cœlestis regni januam fidelibus aperit. O pretii nostri pondus in crucis statera libratum, quo debiti nostri chirographum antiquus exactor deplorat excisum. Video te interioribus oculis, Redemptor meus, crucis clavis affixum. Video te novis vulneribus sauciatum. Audio te latroni clara voce dicentem: Hodie mecum eris in paradiso (*Luc. xxii*). Per istud itaque salutiferæ tuæ passionis ac mortis imploro mysterium; per hoc, inquam, redemptionis nostræ lacrymabiliter obsecro sacramentum. Noli me, sicut mereor, ab electorum tuorum societate dividere, sed in paradisi gloria cum ipsomet beato latrone constitue. Tu, Domine, animam meam hujus sanctæ crucis impressione consigna, tu me hujus virtute purifica. Per hanc me totum undique juri tuo sic vindica, ut nulla prorsus adversarii valeat in me portio reperiri, quatenus te ad iudicium veniente, cum hoc in cœlo divinæ virtutis insigne claruerit, ego hoc stigmate signatus inveniar, ut crucifixo configuratus in pœna, consors fieri merear resurgētis in gloria, qui vivis et, regnas cum Deo Patre in unitate Spiritus sancti per omnia sæcula sæculorum. Amen.

XXVII. *Oratio.*

Si pietatem tuam, mitissime Deus, humanam mensuram habere cognoscerem, ego tam immanissima scelerum mole depressus funditus desperarem. Sed dum immolari pro me tam potentem hostiam video, quomodo me desperare debeam, non attendo. Nam si agnus ille paschalis, brutum scilicet animal, populum Israel a plaga mortis potuit liberare (*Exod. xii*); quanto magis illius sacratissimus sanguis, qui Conditor est angelorum, quantaslibet animæ meæ sordes valet abluere? Tu, piissime Domine Jesu Christe, velut species aromatica refoles in mortario passionis attrita, ut nobis miseris et peccatorum morbo languentibus fieres medicina. Tu tanquam botrus ille terræ lactis et mellis (*Num. xiii*) irriguæ calcatus es in prelo crucis, ut nobis æternæ salutis poculum propinares et ærentia corda nostra sancti Spiritus inundatione perfunderes. Tu, Domine, per quinque plagas sacratissimi corporis tui sanasti omnia vulnera, quæ nobis inflicta sunt per

A quinque sensus corporis nostri. Tu Patri victima suavitatis et nobis factus es pretium redemptionis. Adoro, Domine, crucem tuam; adoro vivificam mortem tuam. Abluat, obsecro, sanguis tuus sordes animæ meæ, nec ulterius teneat exactor obnoxium pro quo tam sublime pretium est solutum. Sit iste victoriæ tuæ titulus, Domine, in anima mea, semper erectus, ut nullum in possessione tua jus sibi vindicet invasor antiquus, sed hoc prospecto, præsto difugiat et velut fumus ad accessum tui Spiritus evanescat; ut hæreditatem tuam, quam proprio mercatus es sanguine, per continuam digneris gratiam possidere; cui sis per misericordiam tuam et protector invictus et inhabitator assiduus, qui **12** cum Deo Patre et Spiritu sancto vivis et regnas per omnia sæcula sæculorum. Amen,

XXVIII. *Oratio.*

Domine Jesu Christe, Fili Dei vivi, gratias agimus immensæ tuæ pictati, qui cum in forma Dei esses, pro nobis temetipsum humiliasti, factus obediens usque ad mortem, mortem autem crucis. Deprecamur te, Domine, ut quibus tantam contulisti gratiam, veram peccatorum tribuas indulgentiam. Custodi in nobis opera misericordiæ tuæ, ne pereant quos redemit dextera tua. Sana languores populi tui et da gloriam nomini tuo. Rogo etiam te, Domine piissime, ut me miserum ac fragilem a tua non repellas gratia, et qui hucusque longe a tua voluntate vitiosus discessi, deinceps per ineffabilem misericordiam tuam emendatus tuæ placeam feliciter majestati. Depelle a me, Domine, quidquid noxium, quidquid ineptum, quidquid vitiosum, quidquid tuæ voluntati est contrarium. Concede mihi, Domine, ut mala mea hic, dum vivo, digne desleam, et acceptabilis sit pœnitentia mea in conspectu tuo. Tribue mihi veram fidem, spem firmam, charitatem non fictam. Sit in me fixa humilitas, sobria vita, vera scientia, fortitudo, prudentia, justitia, temperantia, cursus rectus, finis perfectus, te præstante, Deus noster, qui cum Patre, etc.

XXIX. *Oratio.*

Domine Jesu Christe Nazarene, rex angelorum et sanctorum omnium, qui eras ante sæcula in divinitatis essentia cum Deo Patre unigenitus Filius; in plenitudine autem temporis exinanitus formam servilis corporis ex Maria virgine accipiens, in similitudine hominis factus et habitu inventus ut homo. Verum utique hominem in Deo vero assumens, humiliatus et obediens factus usque ad mortem, mortem autem crucis, redemisti nos tuo sancto sanguine pretioso. Agnus immaculatus surgens a mortuis, ascendens in cœlum, sedes ad dexteram Dei Patris omnipotentis. Quem adorant angeli, et ego infelix peccator te suppliciter adoro, confitens peccata mea, et deprecans ut, sicut me participem sacramentorum mortis et redemptionis tuæ per crucem fecisti, ita per virtutem hujus sacrosanctæ crucis, omnia in me vitia et peccata exstinguas et perimas, et contra omnes spirituales nequitas et antiqui hostis insidias, ejusdem sacrosanctæ crucis vir-

tute invocata, victricia tela efficias; et consurgentem me tecum in novitate spiritus et gloriæ, ad ea, quæ sursum sunt, cum sanctis et electis tuis ad dexteram tuam positis, pertingere concedas ipse idemque Jesu Christe, Deus immortalis, qui cum Deo Patre et Spiritu sancto vivis et regnas per infinita sæcula sæculorum. Amen.

XXX. *Oratio.*

Domine Jesu Christe, Fili Dei vivi, gloriosissime Conditor mundi, qui cum sis splendor **13** gloriæ, coæternus et æqualis Patri sanctoque Spiritui, ideo dignatus es carnem immaculatam ex Virgine sumere, et innocentes ac gloriosas tuas palmas in crucis patibulo permisisti configi ut claustra dissipares inferni et humanum genus liberares de morte. Miserere mihi misero, Domine, oppresso gravi facinorum pondere multarumque nequitiarum sordibus inquinato. Noli me relinquere, piissime Domine, sed indulge misericorditer, quod impie gessi, et quæ negligenter feci. Exaudi me, quæso, clementissime ac misericordissime Jesu, Deus bone et benigne, prostratum ante adorandam gloriosissimam tuam crucem, ut in his sanctis diebus et semper tibi merear assistere mundus, et tuis jugiter placere conspectibus, quatenus liberatus a malis omnibus, tuo semper adjutorio consolatus, Christe Domine, Salvator mundi, qui vivis et regnas in sæcula sæculorum. Amen.

XXXI. *Oratio.*

Christe, qui pro nobis patibulum crucis et mortem subiisti, ut a nobis expelleres mortis potestatem, et sanguinis tui nos pretio liberares, miserere mihi humillimo servo tuo, et omnium meorum mihi veniam tribue peccatorum, et me coram adoranda tua cruce prostratum in his sanctis diebus, et jugiter ab omnibus malis eripe, bonisque tuis misericorditer resce, qui cum Deo Patre et Spiritu sancto vivis et regnas per immensa sæcula sæculorum. Amen.

XXXII. *Oratio.*

Deus, qui ligno pereuntem hominem per lignum reparasti in melius, quæsumus, ut virtus hujus triumphalis ligni morte et sanguine tuo ditati, cui tota devotione colla submittimus, et vitia in nobis universa mortificet, et contra omnia adversa nos muniat, qui vivis et regnas cum Patre et Spiritu sancto Deus per omnia sæcula sæculorum.

XXXIII. *Oratio.*

Domine Jesu Christe, qui es et qui eras Deus cum Patre ante sæcula genitus, Deus ex Deo verò, conceptus de Spiritu sancto, et natus homo in fine sæculorum de virgine semper Maria, qui obediens Patri usque ad mortem, mortem autem crucis, redemisti nos tuo sancto et pretioso sanguine, et destructo mortis imperio, omnibus in te credentibus cœlestis gloriæ aditum reserasti, te Deum verum, et Dominum meum suppliciter adoro, sedentem ad dexteram Dei Patris omnipotentis, deprecando infinitam et ineffabilem misericordiam tuam, ut per virtutem

A hujus salutaris signi redemptionis nostræ redimas me miserum et dignum morte peccatorem, ab omnibus criminibus et facinoribus meis, et libera me ab omnibus malis præteritis, præsentibus et futuris, et mortifica in me omnia vitia spiritualium et carnalium nequitiarum, et fac me resurgere in **14** virtute gratiæ et gloriæ tuæ; et quæ sursum sunt, cœlestia desiderare et quærere, et ad æternæ beatitudinis gloriam feliciter pervenire, præstante tua immensa clementia, Domine Jesu Christe, Deus et Dominus noster, qui cum Deo Patre et Spiritu sancto in unitate deitatis omnia creando regis, vivificas et gubernas per immortalia sæcula sæculorum. Amen.

XXXIV. *Litaniæ.*

Christe, audi nos, III. Pater de cœlis, Deus, miserere nobis. Fili Redemptor mundi, Deus, miserere nobis. Spiritus sancte, Deus, miserere nobis. Sancta Trinitas, unus Deus, miserere nobis. Sancta Dei Genitrix, semper intemerata, virgo Maria, et omnia sancta seraphim et cherubim, intercedite pro nobis et pro omnibus vivis et defunctis fidelibus....

XXXV. *Hymnus de S. cruce.*

Ad nocturnum.

Crux orbis salus perditæ,
Perempti vita sæculi,
Quam victa tremunt tartara
Cœli verentur agmina.

In te dum vita moritur,
Mortis catena solvitur,
Ægypti jeco liberi
Veræ sunt lucis filii.

Te ponit Judex omnium,
Cum judicatur, solium;
Jam tum hædos ab ovibus
Segregat in latronibus.

Tu mundi ludis principem,
Dum punis impassibilem,
Reos offerre solita
Quem nunc das, aufert spolia.

In te mactatur victima,
Quæ mundi purgat crimina,
Tibi talentum creditur,
Adæ quod solvit debitum.

Nos vitæ signum protege
Quos Rex triumphat gloriæ:
Per te ad regnum provehat,
Quos servitute liberat.

Sit Patri laus ingenito,
Sit decus Unigenito
Sit utriusque parili
Majestas summa Flamini.

XXXVI. *Ad laudes.*

Crux mundi benedictio,
Spes et certa redemptio,
Olim gehennæ bajula,
Nunc clara cœli janua
In te levatur hostia,

Ad se qui traxit omnia,
Quam mundi princeps impetit
Suumque nihil invenit.

Tuæ legis articulus
Vetus cassat chirographum,
Antiqua perit servitus,
Vera libertas redditur.

Odoris tui copia
Cuncta vincit aromata,
15 Tui dulcedo nectaris
Replet arcana pectoris.

Per crucem, Christe, quæsumus,
Ad vitæ transfer præmium,
Quos ligni fixus stipite,
Dignatus es redimere.

Sit Patri laus ingenito,
Sit decus Unigenito,
Sit utriusque parili
Majestas summa Flamini.

XXXVII. Paractericum carmen de S. cruce.

Unica spes hominum, crux o venerabile signum,
Omnibus esto salus, unica spes hominum.

Bajula tu pretii, quod mundi debita solvit,
Quo meruit redimi, bajula tu pretii.

Unica spes hominum, crux o venerabile signum,
Omnibus esto salus, unica spes hominum.

Tartara victa tuis spoliis cessere triumphis;
Lugent vexillis tartara victa tuis.

Pandis et astra piis, proprio quos stigmatè signas;
Das requiem fessis, pandis et astra piis.

Unica spes hominum, crux o venerabile signum, **G**
Omnibus esto salus, unica spes hominum.

Chirographum vetiti pepigit quod cautio ligni,
Diluis et pomi chirographum vetiti.

Lux, honor, imperium, laus, gloria, doxa per ævum
Sit tibi, trine Deus, lux, honor, imperium.

Unica spes hominum, crux o venerabile signum,
Omnibus esto salus, unica spes hominum.

XXXVIII. De S. cruce.

Omnibus est una spes hæc metuenda figura,
Cernite librata pretium pendere statera,
Quod mundum redimit protoplasti debita solvit.
Cruce est vita mihi, mors inimice tibi.

XXXIX. Item, de S. cruce, duobus invicem inimicis.

Ecce rubet Christi crux sanguine tincta recenti,
Hæc cælum terris confœderat, infima summis: **D**

Hæc jubet in vobis, ut lux oriatur amoris,
Litibus sedatis succedant oscula pacis.

XL. Rhythmus paschalis.

Paschalis festi gaudium
Mundi replet ambitum,
Cælum, tellus, ac maria
Læta promant carmina,
Et alleluia consonis
Modulentur organis.

Solus ululet tartarus
Rapta præda vacuus,
Fractos vectes, et ferrea
Strata plorent mœnia,

A Quæ subruit Rex gloriæ
Cum laude victoriæ.

Stupenda lex mysterii,
Novum genus prælii,
Ligatus nexos liberat,
Mortuus vivificat;
16 Dumque vita perimitur,
Mortis mors efficitur.

Statera crucis pendulum
Mundi librat pretium,
Quod dum exactor petiit
Jus antiquum perdidit,
Escam glutire nititur,
Sed hamo transfigitur.

B Composuit chirographum
Protoplastus hominum,
Quod Christus post in alia
Solvit ligni tabula;
Quæ primus Adam scripserat,
Secundus obliterat.

Cum Auctor vitæ moritur,
Orbis et commoritur;
Sol radios operuit;
Lugens terra tremuit;
Templi velum dividitur,
Vis saxorum scinditur.

Brevi sepulcro clauditur,
Qui cælo non capitur.
Præda vallatus divite,
Victo mortis principe
Triumphalis potentia
Surgit die tertia.

Reddite Christum vigiles
Quem servastis milites,
Vel mortuum ostendite,
Vel in vivum credite,
Cur gratis vera dicitis,
Empti falsa fugitis?

Mox intonat angelicus
Sermo mulieribus,
Apostolis ut dulcia
Hæc deferrent nuntia:
In Galilæam pergite,
Ibi Christum cernite.

Jam regis Ægyptiaci,
Servitute liberi,
Post maris Rubri transitum,
Novum demus canticum,
Mortis soluti legibus,
Christo consurreximus.

Colite, novi populi,
Rite Pascha Domini,
Paschali Agni sanguine
Postes domus tingite;
Fermentum vetus pellite,
Azyma comedite.

Totis Christe visceribus
Tibi laudes reddimus:
Qui resurgens a mortuis,

Ultra jam non moreris.
Sit Patri laus et parili
Decus omne Flamini. Amen.

XLI. De ascensione Dómini.

Ima Deus petiit, sed non excelsa reliquit;
Est ibi quo tendit, permanet unde venit.

XLII. Hymnus in ascensione Domini. Ad laudes.

Clara polorum culmina
Læta mirentur lumina,
¶ Quæ penetrat Rex gloriæ
Cum triumpho victoriæ.

Qui moriturus venerat,
Perempta morte remeat
Victor ad astra nobilis,
Raptis gehennæ spoliis.

Acclivis ut erigeret,
Venditus ut redimeret,
Spretis errantem-pascuis
Ovem reportat pascuis.

Jam, caro, lutum despice,
Cælum, tellus, ingrediere:
Nam membris via sternitur
Quo caput ire cernitur.

Jesu, decus angelicum,
Dulcedo, desiderium,
Et nos totis visceribus
Te fac ambire, quæsumus.

Da nobis in te vivere,
Ad te cor nostrum dirige,
Accendat nostra pectora
Tuus amor in sæcula.

XLIII. Ubi Spiritus sanctus descendit super apostolos.

Ignit apostolicum linguarum flamma senatum,
Germinat et varias quasi vox fecunda loquelas.

**XLIV. In annuntiatione beatissimæ virginis Mariæ.
Hymnus. Ad nocturnum.**

Terrena cuncta jubilent,
Astra laudibus intonent,
Virginis ante thalamum
Laudes alternent dragmatum.

Hæc Virgo Verbo gravida
Fit paradisi janua,
Quæ Deum mundo reddidit
Cælum nobis aperuit.

Felix ista puerpera,
Evæ lege liberrima,
Concepit sine masculo,
Peperit absque gemitu.

Dives Mariæ gremium
Mundi gestavit pretium,
Quo gloriamur redimi,
Solati jugo debiti.

Quam Patris implet Filius
Sanctus obumbrat Spiritus;
Cælum fiunt castissima
Sacrae puellæ viscera.

Sit tibi laus, Altissime,
Qui natus es ex Virgine,
Sit honor ineffabili
Patri sanctoque Flamini. Amen.

A

XLV. Ad laudes.

Aurora velut fulgida,
Ad cæli meat culminâ,
Ut sol Maria splendida,
Tanquam luna pulcherrima.

Regina mundi hodie
Thronum conscendit gloriæ,
Illum enixa filium,
Qui est ante Luciferum.

¶ Assumpta super angelos
Excedit et archangelos;
Cuncta sanctorum merita
Transcendit una femiga.

Quem foverat in gremio,
Locarat in præsepio,
Nunc regem super omnia
Patris videt in gloria.

Pro nobis, Virgo virginum
Tuum deposce Filium;
Per quam nostra susceperat
Ut sua nobis præbeat.

Sit tibi laus, Altissime,
Qui natus es ex Virgine,
Sit honor ineffabili

Patri, sanctoque Flamini. Amen.

B

**XLVI. In eadem annuntiatione beatissimæ virginis
Mariæ. Ad missam, Præfatio.**

Per Christum Dominum nostrum. Qui intemeratæ
Genitrici, gratia plenæ, per archangeli Gabrielis
oraculum, hodierna die salutaris adventus sui pate-
fecit arcanum; quique vernantis vulvæ flore con-
ceptus, fermentum vetus in azymam vertit, quia
hominem induens, humanæ naturæ originaliter vi-
tiatæ contagia non contraxit. Loricam nempe sibi
de nostra fragilitate composuit, in qua exultans ut
gigas, et potens ac fortis in prælio, potestates acreas
debellavit. Infirmæ se carnis obtexit velamine, quæ
erat omnipotens in perennis essentiæ majestate;
dumque se humanæ naturæ Verbum Patris univit,
in virginalis alvi thalamo cælestis Sponsus sanctam
sibimet Ecclesiam fœderavit, pro cuius amore an-
gustias materni non dedignatus est uteri, qui in-
finita latitudine non capitur cæli. Quem laudant an-
geli.

**XLVII. In assumptione ipsius sanctissimæ Virginis,
Hymnus ad vespas.**

D

Gaudium mundi, nova stella cœn,
Procreans Solem, pariens Parentem
Da manus lapsis, fer opem caducis,
Virgo Maria.

Te Deo factam liquet esse scalam,
Qua tenens summum, petit altus imum,
Nos ad excelsi remeare cœli
Culmina dona.

Te beatorum chorus angelorum,
Te sacri vates et apostolorum
Ordo prælatam sibi cernit unam
Post Deitatem.

Aula cælestis speciosa Regis,
Fulta septenis sophiæ columnis:

Quem nequit totus cohibere mundus
Claudis in alvo.

Quem tremunt cœli, metuunt abyssi,
Fluminum guttæ, maris et procellæ,
Laudat occasus, veneratur ortus,
Stringis in ulnis.

Lacte nutritur cibus angelorum,
Fertur innuptæ gremio puellæ
Qui sua late ditione terræ
Pondera librat.

19 Sic decus summo sine fine Christo,
Sancta quem virgo genuit Maria :
Qui Patri compar, Flaminique sancto,
Regnat in ævum. Amen.

XI.VIII. *Ad honorem sanctæ Mariæ virginis. Officium
quotidianis diebus. Ad vespas. Hymnus.* **B**

Sidus, Maria, splendidum,
Te laudat omne sæculum,
Ex qua sub mundi vespere,
Sol ortus est justitiæ.

Da cor tenebris eripi,
Da vera luce perfrui,
Quæ noctem vitæ veteris
Novis illustret meritis.

Per te purgemur vitiis,
Solvamur culpæ vinculis;
Mens vulsis spinis eruta
Virtutum ferat germina.

Sit tibi laus, Altissime
Quî natus es ex Virgine;
Sit honor ineffabili

Patri sanctoque Flamini. Amen. **C**

XLIX. *Lectioes ad matutinum. Lectio prima.*

Beata Dei genitrix, virgo Maria, templum Dei
vivi, aula Regis æterni, sacrarium Spiritus sancti.
Tu virga de radice Jesse. Tu cedrus in Libano. Tu
rosa purpurea in Jericho. Tu cypressus in monte
Sion, quæ singulari privilegio meritorum, sicut
nescis in hominibus comparem, ita nihilominus et
angelicam superas dignitatem. Cui novo et inaudito
miraculo datum est ut Verbum, quod ante sæcula
Deus genuit, fieret filius tuus, et homo, quem tu in
fine sæculi genuisti, verus atque perfectus esset
Filius Dei.

L. *Lectio secunda.*

O gloriosa puerpera, in qua sola reperitur fe-
cunda virginitas, quæ sic ex intemeratis visceribus
Filius protulisti ut illibatae pudicitiae integritas cre-
sceret, non libido virginalis clausulæ signaculum
violaret. Tibi Spiritus sanctus, dum conciperes,
obumbravit, non ut ipse, quod absit, in sacratis-
simo utero tuo fieret pro semine sobolis, sed usus
est potius virtute ac potentia Creatoris. De te sum-
mus pontifex noster sui corporis hostiam sumpsit,
quam in ara crucis pro totius mundi salute sacrifi-
cium obtulit. Tu lux oriens Nazareth, tu gloria Hieru-
salem, tu lætitia Israel, tu decus mundi, tu nobi-
litas populi Christiani.

LI. *Lectio tertia.*

O Regina mundi, scala cœli, thronus Dei, janua

A paradisi, audi preces pauperum, ne despicias gemi-
tus miserorum. Inferantur a te vota nostra atque
suspiria conspectui Redemptoris, ut quæ nostris
excluduntur meritis, per te locum apud aures di-
vinæ obtineant pietatis. Dele peccata, relaxa faci-
nora, erige lapsos, **20** solve compeditos. Per te
succidantur vepres et germina vitiorum, præbeantur
flores et ornamenta virtutum. Placa precibus Judi-
cem, quem genuisti singulari puerperio Salvatorem,
ut qui per te factus est particeps humanitatis
nostræ, per te quoque nos consortes efficiat di-
vinitatis suæ. Qui cum Deo Patre, et Spiritu
sancto vivit et regnat in sæcula sæculorum. Amen.

LII. *Hymnus ad primam.*

Beata Dei genitrix,
Nitor humani generis :
Per quam de servis liberi
Lucisque sumus filii.
Fac tuum nobis Filium
Pia prece propitium;
Quem graviter offendimus,
Tu mitem redde, quæsumus.

Sit tibi laus, Altissime,
Qui natus es ex Virgine :
Sit honor ineffabili
Patri, sanctoque Flamini. Amen.

LIII. *Hymnus ad tertiam.*

Maria, decus hominum,
Regis æterni solium,
Septem columnis edita
Domus a sapientia.

Tu nos venturo Judici
Commenda prece supplici :
Tuis intentos laudibus
Mitis cernat ac placidus.
Sit tibi laus, Altissime,
Qui natus es ex Virgine :
Sit honor ineffabili
Patri, sanctoque Flamini. Amen.

LIV. *Hymnus ad sextam.*

Maria templum Domini,
Dei mater et hominis,
Tunc vere Virgo virginum,
Cum peperisti Filium.

Da nobis hunc in fervido
Mentis gestare gremio;
Ex tua carne genitus,
Nostris regnet in sensibus.
Sit tibi laus, Altissime,
Qui natus es ex Virgine :
Sit honor ineffabili
Patri, sanctoque Flamini. Amen.

LV. *Hymnus ad nonam.*

O singularis femina,
Sola Virgo puerpera,
Præclara vitæ janua,
Qua cœli patent atria.

Tu nos culparum nexibus,
Sacris absolve precibus :

Tua promentes merita
Ad cœli transfer præmia.

Sit tibi laus, Altissime,
Qui natus es ex Virgine;
Sit honor ineffabili
Patri, sanctoque Flamini. Amen.

21 LVI. *Hymnus ad completorium.*

Maria, Virgo regia,
David stirpe progenita,
Non tam paterna nobilis
Quam dignitate sobolis.

Tu, nos avulsos veteri,
Complanta novo germine;
Per te sit genus hominum
Regale sacerdotium.

Sit tibi laus, Altissime,
Qui natus es ex Virgine;
Sit honor ineffabili

Patri, sanctoque Flamini. Amen.

LVII. *Istæ orationes dicantur per horas diei.*

Deus, qui Filium tuum ad nos per Virginem dignatus es mittere, da nobis ad te, suffragantibus ejusdem B. Mariæ precibus, jugiter festinare. Per eundem Dominum.

LVIII. *Alia.*

Deus, qui humanæ substantiæ veritatem de virginalis uteri materia suscepisti, da nobis beatæ Genitricis tuæ precibus ita degenerem exuere vetustatem, ut te novæ generationis induamus Auctorem. Qui cum Patre.

LIX. *Alia.*

Concede nos, quæsumus, omnipotens Deus, B. Mariæ semper Virginis precibus sublevari, per cujus ineffabilem partum procurasti salutis humanæ remedium. Per Dominum.

LX. *Alia.*

Deus, qui vitiatæ stirpis originem per virginalis uteri reparas dignitatem, concede propitius, ut quos proprii reatus moles gravat, intercessio beatæ Dei Genitricis attollat. Per Dominum.

LXI. *Rhythmus de S. Maria virgine.*

O genitrix æterni,
Virgo Maria, Verbi,
Quæ vox, quæ lingua carnis
Par erit tuæ laudis?

Tu nova maris stella,
Celsa poli fenestra,
Scala quæ cœlum terris,
Jungis ima supernis.

Immensum concepisti
Parentem peperisti,
Fit Factor et factura,
Creans et creatura.

Quem mundus ferre nequit
Totum vulva concepit;
Quo circuitur æther,
Puellæ clausit venter.

Servi forma induus,
Divina non exutus,

PATROL. CXLV.

A

Suscepit quidem tua,
Sed non amisit sua.

22 Oritur ortus rerum,
Fit antiquus dierum;
Orbis origo cœpit,
Factus ex his quæ fecit.

Conceptus fecundavit,
Natus non violavit,
Intravit et exivit,
Sed clausam dereliquit.

Tu Aaron es virga,
Fecunda, licet sicca,
Quæ germen protulisti,
Sed Virgo permansisti

Te rubus prælucebat,
Qui ardens non ardebat:
Quæ sine æstu mentis
Fructum dedisti ventris.

Et ante partum Virgo,
Sed post virginum Virgo;
Crevit in ortu prolis
Integritas pudoris.

Est angelorum cibus
Tuo lacte nutritus;
Qui mari præbet undas
Papillæ sugit guttas.

Geris in sinu prolem
Qui terræ librat molem;
Foves a quo foveris,
Servas a quo tueris.

Blandire, Mater, charo,
Qui te creavit, Nato;
Oscula grata fige,
Fasciis membra cinge.

Amplectere cœlestem,
Quem genuisti Regem,
Cui servit sol et luna,
Et omnis creatura.

Chori virtutum tremunt
Quem viles panni tegunt:
Pavet cœlum et terra
Quem bajulat puella.

Vagit in sinu matris,
Regnat in throno Patris:
Legem matris observat,
Mundi jura gubernat.

Tu fontis fons viventis
Oriens orientis;
Liber ille signatus
Victori viro datus.

Tu porta templi clausa,
Superni Regis aula;
Ærarium talenti,
Per quod sumus redempti.

Hortus deliciarum
Odor suavitatum;
Tu ager ille plenus,
Cui benedixit Deus.

Ex te botrus egressus,

B

C

D

Qui, crucis prælo pressus,
Vino rigat arentes
Sancti Spiritus mentes.

Es et terra cœlestis
Ferax lactis et mellis :
Ex qua Veritas orta
Tollit errorum dogma.

Arcem nobilitatis
De prolis stirpe trahis.
Filia quidem regum,
Sed Mater Regis regum.

23 Salve, jam Virgo feta,
Ave, gratia plena :
Nostrum ave digneris,
Ut illud Gabrielis.

Ille, dum te salutatur,
Evæ nomen commutat;
Redue nos, Virgo sancta,
Unde est nequam lapsa.

Tu solve quod debemus
Averte quod timemus,
Impetra quod optamus,
Perfice quod speramus.

Sit laus Trinitati,
Sit decus Unitati,
Cui lex et ordo rerum

Per omne patet ævum. Amen.

LXX. Rhythmus de eadem sanctissima Virgine.

Quis est hic qui pulsatur ad ostium,
Noctis rumpens somnum?
Me vocat, o virginum pulcherrima,
Soror, conjux, gemma splendidissima!
Cito surgens aperi, dulcissima.

Ego sum summi Regis Filius,
Primus, et novissimus;
Qui de cœlis in has veni tenebras,
Liberare captivorum animas;
Passus mortem et multas injurias.

Mox ego dereliqui lectulum,
Cucurri ad pessulum :
Ut dilecto tota domus pateat,
Et mens mea plenissime videat,
Quem videre maxime desiderat.

At ille jam inde transierat.
Ostium reliquerat.

Quid ergo, miserrima, quid facerem?
Lacrymando sum secuta juvenem,
Manus cujus plasmaverunt hominem.

Vigiles urbis invenerunt me,
Exspoliaverunt me,
Abstulerunt et dederunt pallium,
Cantaverunt mihi novum canticum,
Quo in Regis inducar palatium. Amen.

LXIII. Rhythmus super salutatione angelica.

Ave, David filia, sancta mundo nata,
Virgo prudens, sobria, Joseph desponsata,
Ad salutem omnium in exemplum data,
Supernorum civium consors jam probata.

Maria, miseria per te terminatur

A Et misericordia per te revocatur;
Per te navigantibus stella maris datur,
Lumen viæ panditur, portus demonstratur.

Gratia te reddidit cunctis gratiosam,
Te vestivit lilio, sparsit in te rosam,
Te virtutum floribus fecit speciosam.
Intus et exterius totam luminosam.

Plena medicamine, abundas unguentis,
Terge sordes criminum, plagam sana mentis
Hujus tui supplicis in te confidentis,
Et hos sacros rhythmos coram te psallentis.

Dominus Rex omnium ex te sibi fecit
Cellam pigmentariam, quam cunctis præfecit :
In qua miras species Salvator confecit,
Quibus omnes dulciter electos refecit.

B Tecum tota Trinitas facit mansionem,
24 Pater, Verbum, Spiritus fixit sessionem;
Propter quod nunc largius ad devotionem
Teipsam fidelibus præbes lectionem.

Benedicta, benedic te benedicentes,
Fac in tuis laudibus sint proficientes;
Infige dulcedinem in tuorum mentes,
Ut in bonis actibus semper sint ferventes.

Tu in mulieribus optima figura,
Quæ Regis es gloriæ Mater, Virgo pura,
Quo probaris dignior omni creatura
Hoc agente Domino singulari cura.

Et benedictus Deus, qui cuncta creavit
Qui matris in utero te sanctificavit;
Benedictus filius, quem tuus portavit
C Virginalis uterus, quem ipse formavit.

Fructus tuus, domina, fructus est cœlorum,
Quo pascuntur angeli, cœtusque sanctorum:
Christi meditatio cibus est eorum
Qui per viam ambulant ejus mandatorum.

Ventris habitaculum Rex regum intravit
Cujus tabernaculum sibi deditavit :
Condens ibi gladium, per quem hostem stravit,
Et manna dulcissimum, quo fideles pavit.

Tui sapor germinis nostrum est solamen :
Per te vitæ sumpsimus æternæ libamen,
Quam det nobis Dominus per tuum juvamen,
Qui vivit in sæcula sæculorum. Amen.

LXIV. Ad eandem sanctissimam Virginem.

Versus contra tempus nubilosum.

D O miseratrix, o dominatrix, præcipe dictu,
Ne devastemur, ne lapidemur grandinis ictu.
Est tibi latus pontificatus, mater ab ævo;
Ergo precamur, ne moriamur turbine sævo.
Turbida leni, daque sereni temporis usum :
Redde seream sidus amœnum, nube reclusum.
Virgo, rogamus, ne pereamus peste, vel ira;
Tetra diescant, æque quiescant fulgura dira.

LXV. Paractericum carmen de eadem sanctissima Virgine.

Scala, thronusque Dei, nitor orbis, janua cœli
Mater, ave Christi, scala thronusque Dei;
Tu nova stella maris, qua lux est reddita terris
Ortus et es solis, tu nova stella maris.

Concipis absque viro, tu sola puerpera Virgo, **A**
 Quæ Verbum verbo concipis absque viro.
 Tartara quod metuunt, tellus pavet, astra verentur,
 Pectoris antra ferunt, tartari quod metuunt.
 Virgine vita redit homini, quem virgo peremit;
 Mors nece victâ perit, Virgine vita redit.
 Tu super astra leva, petimus, quod subruit Eva;
 Illa gravat culpa, tu super astra leva.
 Gloria summa Patri, genitæ sit gloria Proli,
 Flamine cum parili, gloria summa Patri. Amen.

LXVI. *Missâ de S. Daniele propheta.*
Oratio.

Deus, qui antiquis patribus novæ gratiæ myste-
 rium revelasti, præsta, quæsumus, ut Ecclesia tua
 Danielis foveatur auxiliis, cujus propheticis est ædi-
 ficata doctrinis. Per Dominum. **B**

25 LXVII. *Alia oratio.*

Deus, qui per utriusque Testamenti patres unius
 Ecclesiæ tuæ fundamenta constituis, da nobis B.
 Danielis patrocinio protegi, cujus sumus mysticis re-
 velationibus salubriter instituti. Per Dominum.

LXVIII. *Secreta.*

Deus, qui Susannam per B. Danielis iudicium libe-
 rasti, hæc munera propitius respice, atque ejus pre-
 cibus venerandis ab omni nos adversitate defende.
 Per Dominum.

LXIX. *Postcommunio.*

Deus, qui per Habacuc prophetam B. Danieli pran-
 dium destinasti, ipso interveniente, concede ut quæ
 de cœlesti mensa percepimus sinceris mentibus illi-
 bata servemus. Per Dominum. **C**

LXX. *De S. Joanne Baptista.*

Prævia materno Verbum vox sentit in alvo.

LXXI. *De S. Petro apostolo.*

Sperne maris navem, cœli, Petre, suscipe clavem;
 Fluctibus et spretis, portum mihi redde quietis

LXXII. *De S. Petro apostolo hymnus.*

Senatus apostolici
 Princeps et præco Domini,
 Pastor prime fidelium,
 Custodi gregem creditum.
 Per pascua virentia,
 Nos verbi fruge recrea:
 Refectas oves prævius
 Caulis infer cœlestibus.
 Supernæ claves januæ
 Tibi, Petre, sunt traditæ,
 Tuisque patent legibus
 Terrena cum cœlestibus.
 Tu petram veræ fidei,
 Tu basim ædificii,
 Fundas, in qua catholica
 Fixa surgit Ecclesia.

Umbra tua, dum graderis,
 Fit medicina languidis;
 Textrinis usa vestium
 Sprevit Tabithæ feretrum.
 Catena vinctum gemina
 Virtus solvit angelica,

Veste sumpta cum caligis
 Patescunt fores carceris.
 Sit Patri laus ingenito,
 Sit decus Unigenito,
 Sit utriusque parili
 Majestas summa Flamini. Amen.

LXXIII. *De S. Paulo apostolo.*

Mellifluis omnem Paulus rigat imbribus orbem.

26 LXXIV. *De S. Paulo apostolo. Hymnus.*

Paule, doctor egregie,
 Tuba clangens Ecclesiæ,
 Nubes volans ac tonitrum
 Per amplum mundi circulum.

Nobis potenter intona
 Ruraque cordis irriga:
 Cœlestis imbre gratiæ
 Mentis virescant aridæ.

O magnum Pauli meritum,
 Cœlum conscendit tertium,
 Audit verba mysterii,
 Quæ nullis audet eloqui.

Dum Verbi spargit semina,
 Seges surgit uberrima;
 Sic cœli replent horreum
 Bonorum fruges operum.

Micantis more lampadis,
 Perfundit orbem radiis,
 Fugat errorum tenebras,
 Ut sola regnet veritas.

Sit Patri laus ingenito,
 Sit decus Unigenito,
 Sit utriusque parili
 Majestas summa Flamini. Amen.

LXXV. *De S. Andrea apostolo. Hymnus.*

Captator olim piscium,
 Jam nunc piscator hominum,
 Tuis Andrea retibus
 Mundi nos rape fluctibus.

Germanus Petri corpore,
 Nec mortis dispar ordine:
 Quos una caro genuit,
 Crux cœlo fratres edidit.

O germen vere nobile!
 O par corona gloriæ!
 Ecclesiæ patres pii,
 Crucis sunt æque filii.

Ad Jesum fratri prævius,
 Indexque vitæ strenuus,
 Et nobis esio miseris
 Beati dux itineris.

Sit Patri laus ingenito,
 Sit decus Unigenito,
 Sit utriusque parili
 Majestas summa Flamini. Amen.

LXXVI. *Divisio.*

Andræ festum colitur,
 Lux clara piis oritur,
 Per quem tenebras deserunt,
 Ad verum lumen redeunt.

Ægeas in apostolum
Minaci frendet spiritu :
Per quem Achaïæ populum
Cernit ire post Dominum.

Nescit minas pavescere,
Nequit tormentis cedere,
Flammantis ardor fidei
Non sentit vim supplicii.

Crucis vinctus patibulo,
Lætus pendebat biduo :
In ipsa morte positi
Vitæ manat eloquium.

27 Luce delapsa cœlitus
Repente circumfunditur,
Qui sic obire meruit
Lucis Auctorem petiit.

Sit Patri laus ingenito,
Sit decus Unigenito,
Sit utriusque parili
Majestas summa Flamini. Amen.

LXXVII. De S. Joanne apost. et evang. Hymnus. Ad
vesperas.

Virginis virgo venerande custos,
Magnus æterni logotheta Verbi,
Dele servorum facinus tuorum,
Sancte Joannes.

Tu patrem carnis subito relinquis,
Sicque cœlestem sequeris Parentem,
Piscibus spreis hominum juberis
Claudere turbam.

Fonte prorumpens fluvius perenni
Curris arentis satiator orbis,
Hausit ex pleno modo quod propinat
Pectore pectus.

Tu decus mundi, jubar atque cœli,
Impetra nostris veniam ruinis :
Da sacramentum penetrare summum,
Quod docuisti.

Patris arcanum speculando Verbum,
Tollis errorem fidei per orbem,
Nos ad æternam speciem fruendam,
Dux bone, transfer.

Laus honor Patri, parilique Proli,
Una majestas, eadem potestas,
Cum quibus sanctus simul implet omnem
Spiritus orbem. Amen.

LXXVIII. Ad nocturnum

Fidelis plebs cum angelis
Festivis plaudat gaudiis,
Nativitati Domini
Occurrit laus apostoli.

Dilectus hic præ cæteris,
Apud Magistrum tenuit
Ob virginale meritum
Amoris privilegium.

Hausit ex Christi pectore
Fluenta sapientiæ :
Hinc arva cordis irrigat,
Et Verbum Patris insonat.

A

Huic in cruce positus
Matrem commendat Dominus,
Fit mater Virgo virgini,
Quem fovet vice filii.

Te pronis, alme, cordibus,
Cœli senator, poscimus,
Da Verbi vultum cernere,
Quo verbum doces credere.

Sit Patri laus ingenito,
Sit decus Unigenito,
Sit utriusque parili
Majestas summa Flamini. Amen.

LXXIX. Ad laudes.

Magna Joannis merita
Sancta promat Ecclesia,
28 Quam tenbris evacuat,
Vitæ verbis irradiat.

Hujus cor in sublimibus
Sanctis suspendit Spiritus,
Ut profunde latentia
Cernat alta mysteria.

Et illa felix aquila
Ad escam volat avida .
Quæ cœli cives vegetat,
Et nos in via recreat.

Hic in choro tot millium
Primatum tenet virginum ;
Fit Agno sic pedissequus,
Ut matris individuus.

Sit Patri laus ingenito,
Sit decus Unigenito,
Sit utriusque parili
Majestas summa Flamini. Amen.

B

LXXX. Missa in festo S. Bartholomæi apostoli.
Oratio.

Deus, qui Ecclesiam tuam in apostolicis voluisti
consistere fundamentis, da nobis, quæsumus, B. Bar-
tholomæi præcibus et in recta fide persistere, et piis
semper operibus abundare. Per Dominum.

LXXXI.

Precibus B. Bartholomæi apostoli tui, Domine,
quæsumus, hoc tibi munus oblatum vitale nobis
perfice sacramentum. Per.

LXXXII.

D. Quæsumus, omnipotens Deus, ut donum cœleste,
quod sumpsimus, intercedente B. Bartholomæo apo-
stolo tuo, non nobis ad iudicium, sed ad salutis
æternæ proveniat incrementum. Per.

LXXXIII.

Da, quæsumus, Ecclesiæ tuæ, misericors Deus, ut
quæ B. Bartholomæi apostoli tui est ædificata do-
ctrinis, ejus etiam continuis protegatur auxiliis. Per
Dominum.

LXXXIV.

Concede, quæsumus, omnipotens Deus, ut Ecclesia
tua B. Bartholomæi apostoli gaudeat suffulta præsi-
diis, cujus etiam magnificis informatur exemplis. Per.

LXXXV

Quæsumus, omnipotens Deus, ut B. Bartholomæi

C

apostoli tui nunquam nobis desit auxiliū, cujus
quotidie non cessamus venerabilem honorare trium-
phum. Per.

LXXXVI. *Missa in translatione S. Matthæi apostoli.*
Oratio.

Deus, cujus nutu per diversa terrarum loca ipsa
queque sanctorum corpora disponuntur, tribue,
quæsumus, ut qui B. Matthæi apostoli tui transla-
tionem colimus, ipsi etiam a pravitate nostra ad pie
vivendi rectitudinem transferamur. Per.

29 LXXXVII.

Hæc hostia, quæsumus; Domine, vincula nostri
reatus absolvat, et intercedente B. Matthæo apostolo
tuo donum nobis gratiæ cœlestis acquirat. Per.

LXXXVIII.

Præsta, quæsumus, omnipotens Deus, ut qui cœ-
lestia dona percepimus, intercedente B. Matthæo
apostolo tuo, per hæc ad æternæ refectiois esuriem
provocemur. Per.

LXXXIX. *Missa de S. Barnaba apostolo.*

Oratio.

Deus, qui B. Barnabam apostolis tuis in prædi-
catione sociasti, ad ejus nos, quæsumus, tribue
pervenire consortium, cujus gloriosum gaudemus
celebrare triumphum. Per.

XC.

Oblata munera, quæsumus, Domine, tua benedi-
ctione sanctifica, quæ te, donante, illa nos flamma
tuæ dilectionis accendat, per quam B. Barnabas
omnia sui corporis tormenta devicit. Per.

XCI. *Postcommunio.*

Cœlestis mensæ dapibus recreati, quæsumus,
omnipotens Deus, ut, intercedente B. Barnaba apo-
stolo tuo, quod ore percepimus sincera mente ser-
vemus. Per.

XCH. *Oratio ad vespèras.*

Deus, qui B. Barnabæ apostolo tuo post adustæ
carnis incendia cœlestis gloriæ refrigerium tribuisti,
æstus in nobis, quæsumus, passionum carnalium
reprime, et corda nostra gratiæ tuæ rore perfunde. Per.

XCH. *Versus de gestis apostolorum.*

Continet hoc corpus Christus, quos lumina pandit

Sal mundi pariter esse sacrata Dei.

Omnia falsorum, per quos, signata deorum,

Ecclesia fulget, diruta valde jacent.

Elegit mundo Dominus, quos ante Creator

Sæcula prænoscent esse Dei-Soboles.

Pectora replevit quorum pia Spiritus almus

Dans variis linguis alta tonare Dei.

Transferri montes, solvendi jure ligandi

Terris, ac tribuit his pietate polis.

Istorum imperio fugiunt dæmonia sæva,

Corpora functorum vel rediviva vigent.

Mentibus his sacris dans intima cernere cordis

Cœlitus et fieri mira patrante Deo.

Hos vocitant cœlos, vates, nubesque volantes,

Arida qui sancto dogmate corda rigant.

Languores varios depellunt fame solo

Corporis; ast animæ per pietatis opem.

A Lector apostolicas bene prudens perlege palmas,

Credere ne dubites quas tenet alma fides.

Istorum fines nescit, qui negligit istos,

Qualiter ætherea regna beata tenent.

Cœtus apostolicus Domini præcepta sequendo,

Per fidei dogma clarus in orbe nitet.

30 Hic codex retinet Petrum, Paulumque beatos,

Et geminos Jacobos, Bartholomæumque Thomam,

Andream sanctum, Simonem, Thadæumque Philip-

[pum,

Evangelistas quatuor et proceres,

Matthiam, pariter Barnabam regia vasa.

.

Hi lapides nitidi fulgent in stemmate Christi,

Climata per mundi quos venerare licet.

B Una fides tenuit, quos nunc tenet alma corona,

Una quidem Christo gloria semper habet.

Martyriale decus, confessorumque beatum

Ex his incipiunt virgineusque pudor.

Christicolæ cuncti hos semper celebrate paternos

Tempore solemnī, voce canente Deo.

Cum quibus adveniens Judex in limine sæcli

Reddere læta bonis, tristia rite malis,

Omnipotens Dominus donet consortia nobis

Omnibus in sanctis luce perenne frui.

XCIV. *Unde supra.*

Spiritus alme, veni, perflato dindyna nostro,

Ad nostrum votum, Spiritus alme, veni.

C Templata dicata tibi valeam quo extollere digne,

Laudibus exaltem templata dicata tibi.

Quæ sine fine tenent cœlorum gaudia celsa,

Gloria cum meritis quæ sine fine tenent.

Ore Dei sobolem prophetarum rite prophetæ,

Promit apostolicus ore Dei sobolem.

Virginis hic genitus purgavit crimina mundi,

Tartara contrivit Virginis hic genitus.

Damna poli Dominus restaurat mire perempta,

Sanguine restituit damna poli Dominus.

Rex pius ipse pius præcepit mergere lymphis;

Vexit ad alta poli Rex pius ipse pius.

Semina parva Sator cumulavit fructibus amplis,

Centuplicare dedit semina parva Sator.

Effera corda nitent istorum fame * sanctorum,

Per varios flores effera corda nitent.

D Lilia mista rosis violæque per... flagrant,

Sancta renitent lilia mista rosis.

Aurea regna poli dispensat Christus ubique,

Discipulis tribuit aurea regna poli.

Primitus alma fides per Petrum clarior exstat,

Ejus odore nitet primitus alma fides.

Roma beata, nites, Petri de corpore sancti,

Dogmate quoque suo, Roma beata, nites.

Ampla tropæa crucis pro Christo pertulit ille,

Vertice versus abijt ampla tropæa crucis.

Splendet ubique potens Paulus, mirabilis actor,

Abscissus capite splendet, ubique potens.

O veneranda nimis Petri Paulique decore,

Romula, quos retines, o veneranda nimis

Facta salutis agens Jacobus per cuncta necatur,

Galliciae recubans, facta salutis agens.

Idola caeca colens... Armenia nec non

Vertitur ad Christum idola caeca colens.

Excoriate, nites in mundo, Bartholomæe,

Vertice præcisus, excoriate, nites.

Optima gesta canens Macedonia, rite Matthæus,

In Persis passus, optima gesta canens.

In cruce, Petre, tuus Germanus prædicat orbem,

Achaiam salvans in cruce, Petre, tuus.

Eripit ille Simon crucifixus fame Salens,

Ægyptum simul eripit ille Simon.

Millia multa virum Thaddæus contulit ardens,

Pontus et Armenia millia multa virum.

Dogmata multa tulit Thomas transfossus in orbe,

Persis et Medis dogmata multa tulit.

31 Se super astra ferens purgavit schisma, Joannes,

Quem tenet Ephesus se super astra ferens.

Tactus amore Dei lapidatur nempe Philippus,

Cum vertit Gallos, tactus amore Dei.

Jacobe, ecce nites, Domini sanctissime frater,

Præcipitatus abis, Jacobe, ecce nites,

Inter apostolicos numeraris sorte, Matthia,

Judæam salvans inter apostolicos.

Uritur igne Dei Barnabas, dogmata damnat,

Dumque crematus obit, uritur igne Dei.

Quam speciose micas, Alexandria, sanguine Marci,

Constantina simul, quam speciose micas!

Te renitendo nitet fulgens Bithinia, Luca,

Urbs quoque regalis te renitendo nitet.

Carmina parva dedit famulus pro munere supplex, C

Parvus, iners, tenuis, carmina parva dedit.

Numen, apostolicum dignanter suscipe munus,

Vota precesque pias Numen, apostolicum.

XCV. *Rhythmus de S. Vincentio martyre.*

Cælum, terra, pontus, æthra,

Pariter elementa

Cuncta promant triumphalem

Summi Regis gloriam.

Qui leonis rugientis.

Rabiem per robustum

Bellatorem, mox victorem

Conculcavit Vincentium.

nempe Daciani

Sprevit iram judicis,

Truces minas et furorem,

Ceu susurros culicis:

Vincla, flagra, carcerales

Tenebras, ipsæ plagæ vulnerantur:

Mortes mortibus adduntur;

Sed domus supra firmam fixa petram

Nequit sterni vi ventorum, vel flaminum.

Fame corpus maceratum

Cernitur velut epulis

Nutritum sumptuosis,

Ac cibus regalibus

Angelorum quippe cibus

Reficit ventrem mentis

Se quærentis, quæ nil sitit

A Præter Deum, vel esurit.

Sævitet, fremit, efferatur

Mox cruenta bestia;

Fervet, frendet, movet cuncta

Tormentorum genera:

Ferrum, ignes, testulas, equuleum,

Torquet, torret, et compages

Dividit articulorum,

Imprimit ignitarum laminarum

Sectis membris cæcus furor cauterium.

Christi miles premit vires

Viribus cordis, et igne

Carnis ignes exstinguebat,

Sancto plenus Spiritu.

Cæsus flagris, fossus plagis

Jubilat, desides horret

Tortores, solam timet

Levitatem carnificum.

Bella fremunt, hostes cædunt,

Hæc est lex victoriae;

Pugna surgit, palma crescit,

Et coronæ gloria.

Clarus Christi triumphator,

32 Curiam summi cæli purpuratus

Introivit, comitatus niveo

Splendorum angelorum

Dulce carmen modulante collegio.

Mox in latos corpus agros

Jacitur insepultum,

Pavent canes, tremunt aves

Propius accedere.

Cives, arvum fert thesaurum nobilem:

Non prædones, non latrones, ut occultent,

Valent illud effodere.

Nam vesanus Dacianus

Suit hunc herunculo,

Velut in parricidali

Reum claudat culeo,

Et marinis jubet mergi fluctibus:

Nequit pontus sacrum pondus cohibere,

Sed ad littus cœlitus gubernatum deportatur,

Et festinos prævenit velox remiges

Nunc serenum victor cœlum,

O beate coronate,

Post triumphum

Martyr invictissime.

In æterni-luce regni

Radians lapis vivus,

Clarum sidus cum ignitis

Angelorum agminibus.

Post sudorem et laborem,

Post peractum stadium,

Tribuente justo Rege,

Fert promissum bravium.

Trabeatus stola candidissima

Solis ardor, lunæ candor

Tuæ cedunt claritati;

Omnia superantur,

Quæ mirandum sui præsent

D

In hoc orbe spectaculum.

Rector cœli, Nate Dei, petimus,
Leva mersos, solve nexos,
Magni sancti meritis Vincentii.

Tu quos multæ præmunt culpæ suscita,
Fige nostra sursum corda,
Quo nil ament præter cœlestia.

Da terrenis in extremis
Cœli celsa scandere,
Quos misertus redemisti
Pretioso sanguine,
Qui per ævum jura rerum ordinas.

Rex immensus et æternus,
Cujus nutum cuncta tremunt condita,
Qui cum Patre, Spirituque sancto
Regnas infinita per sæcula. Amen.

XCVI. *De S. Vitale martyre.*
Hymnus ad laudes.

Insigne decus martyrum,
Astrum Vitalis aureum
Per gloriam certaminis
Urbem perfundit radiis.

Ense præinctus fidei,
Christi succurrit militi:
Dum lapso manum porrigit,
Hostem calcare docuit.

Equuleo suspenditur,
Sed pœna parvipenditur,
Amoris ardor intimi
Non sentit vim supplicii.

33 Terræ mersus infoditur,
Sed super astra tollitur:
Obruitur ruderibus,
Radiat in cœlestibus.

Nos, martyr invictissime,
Da post ruinam vincere,
Digneque post victoriam
Ad cœli transfer gloriam.

Sit Patri laus ingenito,
Sit decus Unigenito,
Sit utriusque parili
Majestas summa Flamini. Amen.

XCVII. *In festivitate S. Anthimi. Hymnus.*

Insigne decus martyrum
Laus nostra promat Anthimum,
Cujus testantur omnia
Elementa victoriam.

Furores calcat principum,
Manus ridet carnificum,
Fundatæ robur fidei
Non quassat vis supplicii.

Post carcerum custodias,
Post verberum victorias,
Saxo vinctus suspenditur
Et sic in fluctus mergitur.

Sed o felicem naufragum!
Mox clarum cernit angelum,
Deponit præsto vinculum,
Liber redit hospitium.

A Caput cæsus interiit,
Sed victor astra petiit;
Dum mortis fert atrociam,
Vitæ mercatur gloriam.
Magnis votorum laudibus
Dignus est martyr Anthimus,
Qui signis et mirificis
Tot claruit prodigiis.

Hic Piniani languidam
Carnem, simul et animam,
Cunctis morborum nexibus
Sacris absolvit precibus.

Vesana dæmon furia
Quemdam vexat in vulnera;
Pacis hostis expellitur,
Sic mens pacata redditur.

B Te, martyr alme, poscimus
Cordis orisque vocibus,
Ut nos tremendo Judici
Commendes prece supplici.

Sit Patri laus ingenito,
Sit decus Unigenito,
Sit utriusque parili
Majestas summa Flamini. Amen.

XCVIII. *In solemnitate S. Ursicini. Hymnus.*

Dulce martyr eximius
Festum præbet Ursicinus,
Quo victus victor exstitit,
Et clarus astra petiit.

Nam pœnas post horrificas
Carnis pavet infirmitas,
Sed mox ad cor revertitur,
Et lætus in se cæditur:

Dignæ raptor erubuit
Rapinæ cum succubuit,
34 Et hoste lapso perdidit,
Qui stanti vulnus intulit.

Et nos inter certamina,
Martyr insignis, adjuva;
Da dissidentes fidere
Victosque rursus vincere.

Sic, animarum medicus,
Affer opem languentibus;
Haustu cœlestis gratiæ
Ægræ curantur animæ.

D Sit Patri laus ingenito,
Sit decus Unigenito,
Sit utriusque parili
Majestas summa Flamini. Amen.

XCIX. *Missa sanctorum septem Dormientium.*

Oratio.

Deus, qui in beatis martyribus tuis Maximiano,
Malcho, Martiniano, Dionysio, Joanne, Serapione et
Constantino, futuræ resurrectionis primitias susci-
tasti, da nobis sic a mundi perturbatione quiescere,
ut ad cœlestem vitam mereamur de terræ pulvere
vigilare. Per.

E.

Munera populi tui, quæsumus, Domine, beatorum

martyrum tuorum intercessione sanctifica, ac nos A etiam per hæc a peccatorum maculis clementer emunda. Per.

CI.

Cœlestis mensæ dapibus recreati, quæsumus, omnipotens Deus, ut nullis nos permittas erroribus decipi, quos per gloriosos septem martyres de beata resurrectionis gloria confirmasti. Per.

CII. *De S. Apollinare episcopo et martyre. Ad vesp. responsorium.*

Ait B. Petrus apostolus Apollinari discipulo suo : Eia. *Vers.* Surgé. *Vers.* Ecce enim eruditus es de omnibus, quæ fecit Jesus. Et perge. *Vers.* Multitudo enim populi illic moratur. Prædica. *Vers.* Constat enim apud te, quod vere sit Dei Filius. Et ne for. *Vers.* Hodie splendidus martyr Apollinaris victor penetravit cœlum; gaudentes socii, canite: Eia. B

CIII. *Hymnus ad vespas.*

Consul æterni trabeate regni,
Mente devota petimus, labora
Curiam cœli reserare plebi;
Apollinaris.

Janitor summi pius hoc olympi
Annuat tanti famulis alumni,
Qui tuas gaudent resonare laudes
Dulcibus hymnis.

Intimis pressam tenebris Ravennam
Dæmonumque vanis inhiando sacris,
Clarus Eois veniens ab oris
Lucifer intrans.

Cæcus orbatu puer Irenæi
Te probat dextrum rutilare sidus,
Qui patri cordis, sobolique frontis
Lumina pandis.

¶ Nil potest ægræ medicina Theclæ,
Nil profanorum numerus deorum;
Tu cor ad cœlum facis, atque lætum
Tollere vultum.

Læta Classensis monet ora civis
Viribus sacræ reserata linguæ,
Patris æternum reserata Verbum
Verba fatentur.

Morte defunctam duplici puellam
Reddis utrique miserando vitæ;
Flatus hinc carnem, Deus inde mentem
Protinus implet.

Gloriam Patri referamus illi,
Fanta qui dignis tribuit ministris,
Sit decus Nato, Flaminique sancto
Omne per ævum. Amen.

CIV. *Ad nocturnum.*

Chorus exsultet cœlitum,
Turba plaudat fidelium,
Apollinaris passio
Mundi sit exsultatio :
Cum morte carnis interit.

Sancto exutus corpore,
Stola vestitur gloriæ,
Carnis exuit ergastulum,
Cœli scandit palatium.

Exsulta jam, metropolis
Ravenna vere nobilis :
Quod Roma in clavigero,
Tu habes in discipulo.

Te, summe præsul, poscimus
Cordis orisque vocibus,
Ut nos venturo Judici
Commendes prece supplici.

Gloria-sit ingenito
Patri, et Unigenito,
Sancto simul Spiritui,
Deo indivisibili. Amen.

CV. *In natali S. Apollinaris. Missa. Introitus.*

Surge, accipe Spiritum sanctum, simulque pontificatum, et perge ad urbem, quæ vocatur Ravenna; prædica ejusdem nomen Jesu, et ne formidaveris. *Psal.* Mittat Dominus Jesus Christus angelum suum qui præparet iter tuum, et quæpostulaveris annuat tibi.

CVI-CVII. *Oratio.*

Deus, qui nos per B. Apollinarem martyrem tuum atque pontificem apostolicis voluisti documentis imbuere, da nobis, quæsumus, et illa servare quæ docuit, et ad hoc pertingere quod promisit. Per.

CVIII.

Deus, qui B. Apollinarem, pro confessione tui nominis prunis impositum, suavitatis hostiam suscepisti, da nobis, quæsumus, et pio devotionis incensum tibi semper offerre, et contriti cordis hostias immolare. Per.

C

CIX.

Mittat Dominus noster angelum suum, qui præparet iter tuum, et quæpostulaveris annuat. ¶ *Vers.* Ponens Petrus manum super caput B. Apollinaris, dixit illi : Alleluia.

CX.

Obsecramus suppliciter, Christe, Patris gloria, lux mundi vera, porrige lapsis famulis dexteram, stare qua valeant contra callidi hostis certamina, favente nobis tua clementia. *Vers.* Deus, qui operaris cum Petro magistro meo, operare et mecum, ut clarificetur nomen tuum.

CXI.

D Clara nobilis præconia Apollinaris cœlica martyris lætis promant vocibus agmina.

Omnis et orbis quadrua dramatum dulce melos resonent climata.

Exsultet merito nimis alumna tam egregii civis Antiochia.

Plaudat præcipue felix Ravenna, sacro ejus cruore purpurata.

O virtus nova, vinci nescia; o turris David invictissima, cuncta pro nihilo reputans tormentorum genera!

Alta viscerum ridens vulnera, dura verberum spernens stigmata, aqua refrigerat fervida membra flammis torrida.

Carcerales hinc tenebras, longa ferens exsilia, famis quoque pertulit inopiam, sustinuit equulei suspendia.

Cateharum mox vincula sacra vinciunt brachia, A
contundere non timet os rabida cum lapide carnifi-
cis insania.

Eviscerans claustra tartarea, exanimem patritii
suscitavit filiam.

Quis referat quot cæcorum lumina, quot languida
divinitus reparavit corpora?

Petimus, Ecclesiæ radians sidus, et lucerna ponti-
ficum nitida martyrumque gemma,

Pectora nostra prece sedula vitiis emunda, virtuti-
bus roborata, cor in astra leva,

Et Christum nos cernere fac in sæcula. Amen.

CXII.

Dicebat B. Apollinaris vicario: Securus esto, quia
manibus meis thura non ponam dæmoniis, sed in
Domino meo Jesu Christo incensum offeram laudis B
et suavitatis. *Vers.* Sacrificium me ipsum offero pro
salute filiorum meorum, quos...

CXIII.

Sanctifica, Domine, nos venerando hoc mysterio
cunctis celeberrimo, sanguine quos redemisti pius
proprio; eripe, protege nos ab hoste callido, tuo
forti brachio, omnia condita qui regis altissimo cum
Patre rerum Domino. Acquisivi. Quapropter securus.
Vers. Dirupisti, Domine, vincula mea, tibi sacrifi-
cabo hostiam laudis. Et sua...

CXIV.

Æterne Deus, qui apostolis tuis in assertione ve-
ritatis per omnem mundi latitudinem vicarios subro-
gasti; ex quibus B. Apollinari clavicularii tui disci-
pulo tantam gratiam contulisti, ut Ecclesiam tuam C
supra novæ fidei construeret fundamentum, et bruta
corda gentilium ad tuæ legis dirigeret instituta;
cui etiam te 37 donante concessum est, ut patientia
ditatus simul et gloria, et horrenda pœnarum tor-
menta contemneret, et stupendis signorum virtuti-
bus coruscaret: decoratus itaque jure sacerdotii una
cum triumpho martyrii et semetipsum tibi hostiam
suavitatis obtulit, et uberes de semine suæ prædica-
tionis exortas horreis tuis animarum fruges invexit.
Per Christum Dominum.

CXV.

Ego dispono vobis, sicut disposuit mihi Pater meus,
regnum, ut edatis et bibatis super mensam in regno
meo.

CXVI.

Deus, qui nobis salutis æternæ dignatus es pignus
impendere, da nobis, quæsumus, intercedente B. Apol-
linare martyre tuo, ad ejusdem veritatis plenitudi-
nem pervenire. Per.

CXVII. De S. Ruffino martyre. Hymnus.

Magnum Ruffini meritum,
Turba canat fidelium,
Quo mundi victor exstitit,
Et liber astra petit.

Bellator invictissimus
Præbet ora lapidibus;
Sed verbis grando lapidum
Non indidit silentium.

Plumbatis inde cæditur,
Jamjam obisse creditur;
Sed qui putatur mortuus
Surgit in arma promptius.

Detruditur in clibanum
Furentem flammis ignium;
Caminus sed incendii
Fit nemus refrigerii.

Nam flammis crepitantibus
Clarus immersit angelus,
Ad ejus mox imperium
Perdit vires incendium.

CXVIII.

Certat martyr egregius,
Ut leo vinci nescius;
Cuncta pœnarum genera
Mente calcat intrepida.

Saxum collo suspenditur,
Sic fluctibus immergitur;
Quem aqua Christo genuit,
Per hanc ad ipsum pervenit.

Nunc carnis liber onere
Rubro vestitur pondere,
Corona plexus capite
De pretioso lapide.

Te, martyr alme, petimus
Mentis pronæ visceribus,
Nos tua solvant merita,
Quos nostra gravant debita.

Sit Patri laus ingenito,
Sit decus Unigenito,
Sit utriusque parili
Maestas summa Flamini. Amen.

CXIX. De SS. Donato et Hilariano. Hymnus.

Gloriam clari canimus triumphi,
Quo polum victor petiit Donatus,
38 Compar et pœnæ simul et coronæ,
Hilarianus.

Hi velut binæ radiant lucernæ,
Orbis et terras removeant tenebras,
Dum tonant verbis, rutilantque signis
Prodigiorum.

Dæmones captis spoliant rapinis,
Quos precum duris cruciant flagellis,
39 Robur ægrotis, reparantque cæcis
Lumen utrumque.

Mensibus clauso tribus e sepulcro
Prodit in fozsum mulier talentum,
Functa sic vivo tribuit marito,
Ne moreretur.

Fragmen obtiti calicis priorem
Surgit in formam, pereunte parva
Parte, sed nullus liquor inde stillat,
Res nova mundo.

Quæsumus, celsi proceres Olympi,
Nos simul vestris precibus paternis
Erigat lapsos, solidetque fractos
Dextera Christi

Laus, honor Patri, parilique Proli,
Una majestas, eadem potestas,
Cum quibus sanctus simul implet omnem
Spiritus orbem. Amen.

CXX.

Donate, sidus aureum,
Martyr et proles martyrum,
Sed quos ad fidem prævenis,
Martyrio præcederis.

Nobis, præsul egregie,
Decus et lux Ecclesiæ,
Tibi festa colentibus
Sacris succurre precibus.

Qui das trimestri mortuæ
Viva verba depromere,
Resuscita per Spiritum
Sepultos mole criminum.

Vita, luce, et moribus
Hilarianus monachus,
Jure functus hospitii
Fit censor et martyrii.

Vos, claræ mundi lampades,
Cœlique vivi lapides,
Nos infelices meritis
Vestris ascite præmiis.

Sit Patri laus ingenito,
Sit decus Unigenito,
Sit utriusque parili
Majestas summa Flamini. Amen.

CXXI. *De S. Donato episcopo et martyre. Sequentia.*

Auratis Domini citharis
Laudet, et in cymbalis
Cum Tuscia Italia,
Nobilis monarchia,
Sanctorum domicilium
Quam sacrat Aritium.

In qua lucerna præsulum,
Via, forma, speculum,
Donatus martyr inclytam
Obtinet basilicam,
Servat et Januarium
Cœli sidus aureum.

39 Quem non humana studia
Non linguæ facundia,
Digne valet extollere
Pro merito gloriæ.
Nam quæ perferre potuit,
Quis referre poterit?

Caminum per continuum
Vaporatur triduum,
Ut quo crematur longius,
Cremet post velocius ;
Hunc martyr dum ingreditur
Nec capillus læditur.

Solante mox angelico
Gaudet contubernio ;
Dum globi strident ignei
Crescit ardor fidei :
Sic flamma desiderii

A

B

C

D

Perit vis incendii.

Victor ab igne trahitur,
Ad tribunal rapitur,
Consultur, impetitur,
Eadem vox redditur ;
Nam fixa super stabilem
Domus viget lapidem.

Cum caro pœnis cingitur,
Mens in astra figitur,
Tormenta reddunt levia
Visa illic præmia.
Sic pœnas mille mortium
Dulce credit otium.

Sævæ manus carnificum
Nervos vellunt viscerum,
Compages laxa solvitur,
Postquam nexus tollitur
Fit diversus exitus,
Multiplex interitus.

Hinc traditur ferocibus
Belluarum morsibus ;
Feræ sed indomabilem
Reponentes rabiem,
Dimissa colla cœlitus
Sacris flectunt precibus.

O Lucifer Hesperiaë,
O decus Ecclesiæ,
Quis tua possit omnia
Promere præconia ?
Non hoc implere nitimur,
Sed gaudento vincimur.

Te pronis ergo mentibus
Supplicantes petimus,
Nos culpæ nostræ debitis
Tuis solve meritis,
Et electorum cœtibus
Sacris junge precibus.

Sit laus Patri ingenito,
Sit decus Unigenito,
Sit utriusque parili
Decus omne Flamini :
Cujus una potentia
Cuncta regit sæcula. Amen.

CXXII. *De S. Fidele martyre. Hymnus.*

Magna Fidelis merita
Sancta promit Ecclesia,
Qui morte mortem perdidit,
Et victor astra petiit.

40 Abjecto carnîs onere
Stola vestitur gloriæ,
Tersis ab ore iacrymis,
Veris potitur gaudiis.

Ut ense cæsus moritur,
Sæva tempestas oritur,
Sic intentatur impiis
Vindicta justi Judicis.

Quemdam ex carnificibus
Malus invadit spiritus,
Mox sacræ glebæ jungitur,

Dira pestis excluditur.

Cordis, orisque precibus
Te, martyr alme, petimus,
Nos tua per vestigia
Ad vitæ ducas præmia.

Sit Patri laus ingenito,
Sit decus Unigenito,
Sit utriusque parili
Majestas summa Flamini. Amen.

CXXIII. *De S. Gregorio papa. Hymnus.*

Anglorum jam apostolus,
Nunc angelorum socius,
Ut tunc, Gregori, gentibus,
Succurre jam credentibus.

Tu largas opum copias,
Omnemque mundi gloriam
Spernis, ut inops inopem
Jesum sequaris principem.

Videtur egens naufragus,
Dum stipem petit angelus,
Tu munus jam post geminum
Præbes et vas argenteum.

Ex hoc te Christus tempore
Suae præfert Ecclesiæ,
Sic Petri gradum percipis,
Cujus et normam sequeris.

O pontifex egregie,
Lux et decus Ecclesiæ,
Non sinas in periculis,
Quos tot mandatis instruis.

Mella cor obdulcantia
Tua distillant labia,
Flagrantum vim aromatum
Tuum vincit eloquium.

Scripturæ sacræ mystica
Mire solvis ænigmata,
Theorica mysteria
Te docet ipsa Veritas.

Tu nactus apostolicam
Vicem, simul et gloriam,
Nos solve culpæ nexibus,
Redde polorum sedibus.

Sit Patri laus ingenito,
Sit decus Unigenito,
Sit utriusque parili
Majestas summa Flamini. Amen.

CXXIV. *De S. Benedicto abbate. Hymnus,
ad vespas.*

Gemma cœlestis pretiosa Regis,
Norma jusiorum, via monachorum,
Nos ab immundi, Benedicte, mundi
Subtrahe cœno.

Tu solum spernens, cor in astra figens
Cogis hæredes fieri parentes,

¶ Vas Deo plenum reparare fractum
Promeruisti.

Magnus in parvis eremita membris,
Vincis ætatem, superas laborem,
Arcta districtæ rudimenta vitæ

A Fervidus implex.

Strage saxorum puerum sepultum,
Mox ut orasti, prece suscitasti,
Sensus hinc carni, caro sanitati
Redditur æque.

Jure sub blandæ specie columbæ
Nesciam fellis animam sororis
Summa stellati penetrare cœli
Culmina cernis.

Ipsè post, clarum referens triumphum
Celsa devicto petis astra mundo;
Luce flammantem radiante cellam
Pallia sternunt.

Laus, honor Patri, parilique Proli
Una majestas, eadem potestas,

B Cum quibus sanctus simul implet omnem
Spiritus orbem. Amen.

CXXV. *Ad nocturnum.*

Signifer invictissime,
Sacraeque dux militiæ,
Nos, Benedicte, valido
Precum defende brachio.

His armis execrabilem
Leonis vince rabiem,
Quibus olim teterrimam
Pellis ab ore merulam.

Urticæ junctæ vepribus,
Vulnus curant vulneribus,
Flammata mens divinitus
Ignès exstinguit ignibus.

C Crucem mittens ut laudem,
Veneni frangis calicem,
Von valet mortis vasculum
Vitæ ferre signaculum.

Frater, quem tunc nequissimus
Vagum raptabat spiritus,
Dum tua virga cæditur,
Stabilitati redditur.

Sit Patri laus ingenito,
Sit decus Unigenito,
Sit utriusque parili
Majestas summa Flamini. Amen.

CXXVI. *Ad laudes.*

Aurora surgit aurea
Festa restaurans annua,
Cum Benedictus arduum
Cœli scandit palatium.

Quanta in summis accipit,
Qui sic in imis claruit,
Cujus micant prodigia
Per ampla mundi climata.

Ejus carentum gratia
Tellus vomit cadavera,
Devotis unda liquida
Sicca lambit vestigia.

Totius orbis ambitum
Per Solis videt radium,
Mens in Auctore posita;
Subjecta cernit omnia.

D

42 Te, Pater alme, petimus
Pronæ mentis visceribus,
Ut cœlum des ascendere,
Quos terram doces spernere.

Sit Patri laus ingenito,
Sit decus Unigenito,
Sit utriusque parili
Majestas summa Flamini. Amen.

CXXVII. *Epitaphium Lodoici sancti presbyteri.*

Vir Domini clauso jacet hoc Lodoicus in antro,
Cui sine carnificum fit nece martyrium.
Vinum respuerat, panem non prorsus edebat,
Hebdomas binum, sic dabat una cibum.
Ordine diverso pictor fuit atque sacerdos;
Obtulit ex æquo munus utrumque Deo.
Lux oriens urbi, lux omni claruit orbi
Arsit et incendit, ivit et ire dedit.
Ecclesiæ speculum, vivus lapis, hostia, templum,
Nos precibus releva quos mala nostra gravant.

CXXVIII. *In natali confessorum pontificum. Hymnus.*

Sacri pontificis annus emicat natalis,
Celebrans plebs pia gaudeat, et læto
Resonet pectore carmina Christo,
Qui regit omnia.

Hic spernens proprii gaudia corporis
Longum sustinuit martyrium crucis,
Tormentum gravius vulnere pertulit,
Qui tortor suus exstitit.

Sacræ militiæ signifer inclytus
Virtutum fuerat forma sequentibus,
Accendens validis pectora vocibus,
Præclaris quoque moribus.

Bis senos lapides pectore detulit,
Bis tinctæ tunicæ tegmine splenduit:
Cui tintinnabula dulciter obstrepunt
Mala punica defluunt.

Ipsius precibus, Conditor omnium,
Demersos releva pondere criminum.
Cui laus, imperium, summaque gloria
Sit per omnia sæcula. Amen.

CXXIX. *Ad laudes.*

Christe sanctorum gloria,
Certantium victoria,
Nos confessoris precibus
Culparum solve nexibus.
Fac nos imitabilia
Ejus sequi vestigia,
Tu sis commune præmium,
Qui factus es et pretium.

Nam hic in imo positus
Celsis præstabat moribus,
Humilis erat ordine,
Claro sublimis opere.

Intenta mens cœlestibus
Mundanos horret strepitus,
Nil jam delectat anxiam;
Quod non ducit ad patriam.

A Accensus illuc spiritus
Totis anhelat nisibus,
Jam cernit in ænigmate
Lumen inaccessible.

43 Sit Patri laus ingenito,
Sit decus Unigenito,
Sit utriusque parili
Majestas summa Flamini. Amen.

CXXX. *De omnibus sanctis. Versus (60).*

Edidit nomina eorum in mundo sortitos,
Quorum imbuat per singula bimos trimosque,
Hos pariter sæcli doctrina medelam,
Nec non divina præstaverat gratia gratis;
Utque possint febris putres explodere pestes
Atque salutiferam morbis impendere curam,
B Artubus horrendas pellentes corpora des.
Et mutos, claudos, surdosque repertos,
Luscos, ac strambos, qui sævis verba loquelis
Fantes corrumpunt, et quidquid debile fertur,
Cœlitus instaurant Christo donante salutem;
Sicque lucem carnis trudent medicamine spurcæ.
Nec tamen eximio virtutum munere ditæ;
Auri fallentis gestant marsupia farsas,
Et loculos nummi calcant, ut tetra venena,
Omnia donante gratis pro stirpe superna.
Princeps interea mundi, qui sceptrum gerebat,
Martyres edictis multabat trucibus atrox.

Tum sanctos pelagi gurgite merserat fratres
In pontum, fretos virtute Tonantis,
Algidas et vitreis mitescunt æquora frustis,
C Dum dicto citius sanctos ad littora vectant.
Sic compressa salis sacra virtute potestas,
Turgida fluctivagis sopivit cærule campis,
Dextera dum Patris portum patefecit immundus,
Impius id quod cernens vexilla tropæi,
Altera Gorgoneis molitur damna venenis;
Nam truculenta ferox flammaram pabula teret,
Et sacramentorum fornacem fomite farcit,
In quam fragrantem sacros detrudere jussit,
Ut rogos insontes prunarum torre cremaret
Artus, quos dudum turgescens gurgite pontus
Mergere nequibat limpharum fluctibus atris.
Sic facula flammæ fornacis fomite friget
Ut miles Christi neglecto turbine flammæ
Redderet ingentes pro vita sospite grates;

D Ceu Salamandra rogis solet insultare focorum,
Quamvis congerie glomerentur forte rogorum,
Tunc crucis in patulum coguntur scandere robur,
Atque pharetrarum densas sufferre sagittas.
Mox Sator æternus, qui sancto jure triumphat,
Spicula tortorum confregit dira reorum.
Exin martyrii sumpseruntserta cruenta
Ad convexa poli migrantes culmina celsi.

CXXXI. *De annuntiatione Virginis.*

Ecce parat clausam Regi prænantius aulam.

CXXXII. *De nativitate Domini.*

Natus ab æterno prodit de Virginis alvo.

(60) Corruptione laborant omnino insanabili. Hos tamen sic exhibent editio princeps, Farisensis et ejus recusio Bassani data.

CXXXIII. *De cœna Domini.*

Qui caput est justis vestigia tergit alumnis.
Quod retuit [*s. voluit*] pari, Petrus vult solvere toti.

CXXXIV. *De baptismo Domini.*

En fluvius fontem; mundum lavat unda lavantem:
Ablue, Jordanis, a quo magis ipse lavaris.

CXXXV. *De S. Joanne Baptista.*

Prævia materna Verbum vox sentit in alvo.

CXXXVI. *De oblatione Domini.*

Nunc capitur cœlis Simeon quem stringit in ulnis.

CXXXVII. *Ubi pueri dicunt: Hosanna.*

Astra, polus, terra metuunt, quem portat asella:
Voce Deo magna cœlus depromit Hosanna.

CXXXVIII. *Transfiguratio Domini.*

Hic Deus ostendit quod carnis tegmine clausit.

CXXXIX. *Dominus dicit discipulis suis: Vigilate.* B
Quos sopor oppressit vigilum Rex surgere jussit.

CXL. *Ubi Judas Dominum tradit.*

Falsa ferox blando lupus oscula porrigit Agno.

CXLI. *De patena.*

Esum perpetuæ pariunt hæc fercula vitæ.

CXLII. *Ubi Christus rogat Patrem.*

Patrem, Chrīste, rogas, cum quo simul omnia donas.

CXLIII. *De ascensione Domini.*

Ima Deus petiit, sed non excelsa reliquit:
Est ibi quo tendit; permanet unde venit.

CXLIV. *Ubi Spiritus sanctus descendit super apostolos.*

Ignit apostolicum linguarum flamma senatum,
Germinat et varias quasi vox secunda loquelas.

CXLV. *De S. Petro.*

Sperne maris navem, cœli, Petre, suscipe clavem;
Fluctibus et spretis portum mihi redde quietis.

CXLVI. *De S. Paulo.*

Mellifluis omnem Paulus rigat imbribus orbem.

CXLVII. *De illo qui moratur in odio.*

Qui manet in tenebris, nescit vestigia pacis;
Collyrium relevet, cum te glaucoma perurget.
Acre suave creat, tegmen male tecta revelat;
Nox reparat lucem, dolor aufert sæpe dolorem.

CXLVIII. *De illo qui placet duobus inimicis.*

Dum placet utrique, perdit Metecus utrumque.

CXLIX. *De Hildebrando.*

Vivere vis Romæ, clara depromito voce:
Plus Domino papæ quam domno pareo papæ.

CL. *De eodem Hildebrando.*

Qui rabiez tygridum domat ora cruenta leonum
Te nunc usque lupum mihi mitem vertat in agnum.

CLI. *De illo qui omnia timet, vel nihil timet.*

Nil metuens, et cuncta timens, ridendus uterque:
Hic tumet, ille jacet, medius discrimine pollet.

CLII. *De virga Moysi.*

Virga vorat magicos in se reparanda chelydros.

CLIII. *De arca Noe.*

Area dat Ecclesiam; baptismatis unda figuram.
Quod melius est ut scribaris rex in ferro, quam servus
in auro.

Elige Rex ferro quam scribi servus in auro;
Clarior in casula rex est quam servus in aula.

A 45 CLIV. *De illo qui prius donat, et postea repossit.*

Fœdus amicitiae violat sua dona repossens,
Unca manus retrahit quo l prius ampla dedit.

Qui repetit donum merito mox perdit amicum,
Munere de vestro gaudia digna fero.

Quam vana hujus mundi sunt bona.

Cum cineres regum videamus et ossa parentum

Acida pulvisculis congesta jacere sepulcris,

Quo libeat carni vigor aut possessio menti?

CLV. *Dominus papa sine me rem incipiebat, et mecum complere volebat; sicque mecum dicebat: Sicut erat in principio; cum mecum non dixisset: Gloria Patri.*

Sicut erat damno, quia nunquam Gloria canto,

Qui caput abrasit caudam quoque jure vorabat:

Ossibus ora terat qui sorbuit ante medullas.

CLVI. *Illis hoc dicitur qui falsam pacem faciunt.*

Ut valeant, oris jungantur et oscula cordis;

Pax dirimit litem, capiunt cum jurgia finem

CLVII. *Quod sæpe amicus videtur irasci, et inimicus fraudulenter blandiri.*

Sævit amor justī, livor blanditur iniqui,

Est amor immitis, dulcis furor, ira fidelis:

Sunt etiam blandi sub ovina pelle tyranni.

Sic et amica patres reddit censura feroces.

CLVIII. *Ad papam Alexandrum admonitio.*

Sedis apostolicæ qui vult retinere vigorem

Æqua libret rigidæ pondera justitiæ:

Juris enim pariles nescit suspendere lances

Quem favor inflectit, spes vel avara trahit.

Muneribus plenæ cui laxant ora crumenæ,

C Justitia vacuum perdit inops animam.

Cœli Roma seras tenet, et regit orbis habenas;

His qui plura petit, dilior esse nequit.

CLIX. *Hoc servus Dei facere debet.*

Multa quidem tollo, sed fratribus omnia trado:

Aufero divitibus, præbeo pauperibus.

CLX. *Pransum dicimus: Edent pauperes. Silentium solventes dicimus: Pretiosa in conspectu Domini.*

Sicut Edent, mensas; reddit Pretiosa, loquelas.

Insipiens in corde suo: Non est Deus, inquit.

CLXI. *De odio.*

Ut lita pestifero perimit catapulta veneno,

Sic animas hominum perdit edax odium.

CLXII. *Qui castratus est non debet episcopari.*

Qui nequit abscidi non debet honore potiri.

D CLXIII. *De Romanis febribus.*

Roma vorax hominum, domat ardua colla virorum,

Roma ferax februm necis est uberrima frugum,

Romanæ febres stabili sunt jure fideles.

CLXIV. *Quod qui ignorat legem vitiorum nequit evitare perniciem.*

Qui jus ignorat vitiorum peste laborat,

Virtutem vitium, fas putat illicitum.

46 Non sit securus qui iudicis ore solutus,

Sunt a lege poli, dissona jura fori.

Arbiter internus ligat hunc quem solvit apertus,

Nec fugit esse, nec videt acta Deus.

CLXV. *De triduo jejunio.*

Quam triduoana gravem soleat illidere calcem

Hic rudis ignorat, stomachum qui sedulus inflat, A
Crebris efflantem reprimit qui fistula ventrem,
Utque fabri follem vacuat spiramen utrumque.

CLXVI. *Cadaloo non pastori, sed antiquo draconi.*
Desinit esse reus qui punit flendo reatum,
Sacrilogat cœptam geminata superbia culpam,
Cæde necans Urbem, nunc auro destruis orbem.
Heu! gladio ferri gladius truculentior auri;
Is animam pēnētrat, carnem fons (cod. Vat., foris,
[MAI.] ille cruentat,

Vimque tenet jaculi radiantis vena metalli.
Nil differt ferro, perimatur quisque vel auro.
Quid juvat an fulvis furvisque quis occidat armis?
Hos homicida vibras miseros et utrosque trucidas.
E cœlo rueras, sed adhuc draco lubrice sufflas,
Ore vomens rabiem letrum diffundis odorem:
Fractus adhuc reptas, et flammās naribus efflas;
Squamea colla tumes, strages et prælia frendes.
Desinat horrenda squamis attollere colla,
Ut populus vivat, vitam mala bestia perdat;
Torva draconteas reprimat jam vipera cristas (cod.
[Vat., chelas, MAI.],

Te superaggestus lapidum tumuletur acervus,
Ruder erit lapidum concors sententia Patrum,
Hæc scrobis atra (cod. Vat., antra, MAI.) lues tu-
[mido ne gutture suffles,

Mille vorax hominum crepet insatiabile monstrum.
Te super inferni sua claudant ora cavernæ,
Ne reditus pateat, sed mundi bella quiescant.
Fumea vita volat, mors improvisa propinquat (61).
Imminet expleti præpes tibi terminus ævi
Non ego te fallo, cœpto morieris in anno

CLXVII. *Cuidam fratri, cui jejunium et vigiliæ
in nauseam venerant.*

Agrigentinum Siculis sal gignitur oris;
Quod fluit in flammis, crepitat si mergitur undis.
Qui naturales trahit in contraria leges,
Congruit Auctori quantum sibi dissidet uni.

CLXVIII. *Quod quidam benefactis offenduntur,
offensione placantur*
Officium stimulat quosdam, percussio praeat,
Os in corde suo, cor ponit in ore nabaldus.

CLXIX. *De dente et lente.*

Littera mutetur, quod edebat rursus edetur.

CLXX. *Quod caro sine prædicatione prorumpit
in silvam vitiorum.*

Silvescit vitiiis caro verbi libera, cultris
Virescunt steriles, sarriente ligone, novales.
Novimus Annibalem, luscumque fuisse Neronem,
Quem ramex etiam pressit, cum sceptrā levarent.

CLXXI. *De baculo rectoris.*

Suscipe diversum moderaminis arte bacillum:
Quos feretrum pupugit cornu pietate reducit.

47 CLXXII. *De Ecclesia Romana ab antipapa
invasa luctus.*

Heu! sedes apostolica
Orbis olim gloria:

(61) Codex Vaticanus caret tribus postremis ver-
sibus, quos consulto fortasse noster auctor omisit

Nunc, proh dolor! efficacis
Officina Simonis.

Terunt incudem mallei,
Nummi sunt tartarei:
Justo Dei iudicio,
Fit ista conditio.

Ut quisquis apostolicare
Sedem semel comparat,
Redimeré non desinat,
Donec male pereat.

Cathedram pestilentiae
Pressus anathemate,
Tenes cum sacerdotibus
Christi peremptoribus.

Fit tibi terra ferrea,
B Cœli sedes ænea;

Diligenter igitur intende, quod dico.

CLXXIII. *De miseria humanæ conditionis.*

Proh dolor! infelix humanæ stirpis origo
Per traducem carnis fit adhuc obnoxia mortis;
Et miseros gignit, quos vitæ limite claudit.
Qui non uxorem nisi prolis tangit amore,
Etsi mirandus, non omnibus est imitandus;
Non sine membellis valet esse refectio membris.
Sæpe novercalis sit mens materna pupillis
Legeque perversa gravis est de matre noverca.

CLXXIV. *De eo qui prædicat justum et dimittit
impium.*

Fundit aquam fluviis vecors sitientibus hortis.

CLXXV. *Laus eleemosynæ.*

C Fenerat ille Deo qui sumptum præbet egeno,
Reddere promisit, qui non mendacia novit;
Solvitur expletum graviori fenore lucrum;
Pro modico magnum, pro cœno redditur aurum;
Sic hemina cadum, lucratur dragma talentum,
Sic obolus regnum, cyathus mercatur olympum,
Cœlica terrenis redhibentur, fixa caducis.
Ignes unda necat, lapsus eleemosyna purgat.
Est aqua mors flammæ, mors est eleemosyna culpæ,
Nec replet irriguis lacrymarum corda fluentis.
Hæc vitiiis vacuat, virtutum floribus ornat.
Hæc redimunt ipsum pietatis viscera Christum.

CLXXVI. *Avaro diviti.*

Qui cedros solidis scit contignare cypressis,
Fundamenta struit nullis obnoxia flabris:
Ditior es cœno quam sis, Pactole, fluento:
Unda levat carnulum, flavescit arena metallum,
Lama tulit fruges, rupes prærupta cacumen.
His vitam regimus, procul hoc astare videmus,
In vidua dives Deus est, in divite pauper.

CLXXVII. *Viro superbo.*

Mens scatet in veras causa perhibente loquelas,
Vere licet rubeat, nunquam rosa pulchra perannat,
Qui stat præsto cadit, ceu flos caro lapsa putrescit.
Vita volans hominis decurrit more fluenti.
48 Te patulum vento folium pendere memento,

ob vaticinium litteraliter non impletum, de quo
disserit ipse Petrus tom. III, pag. 206. MAI.

Turgida colla suis subigit mors improba plantis.
 Vivete qui patitur felici morte fruetur,
 Qui fruitur vita mortem patietur amaram.
 Vita brevis prohibet ne longum vivere speres.
 Vive memor mortis, quo semper vivere possis.
 Totus vive Deo, totus tibi mortuus esto.
 Vita parit mortem, mors vitam parva perennem.
 Qui sibi nunc vivit semper moriendo peribit.
 In se qui moritur, hunc vita beata sequetur.
 Sic requies fesso redhibetur vita perempto.

CLXXVIII. *Livido obtreptatori.*

Esse foret panem melius quam rodere fratrem,
 Corporis una cibus, animæ res altera virus.
 Rosus non moritur, rodens homicida tenetur.
 Non alios capreæ, te cernas lumine talpæ.
 Non mihi des vultum, promptus tibi vertere tergum,
 Me faciens speculum, cum sis tibi mantica factus,
 Polypus hærenti de se non fetet olenti.
 Lyncea lux radios in viscera figit acutos,
 Cum se non videat, penetrat procul omne quod astat;
 Obtusæ cotes acuunt, non cedere possunt,
 Nec sibi, sed vario parent sua jura metallo,
 Scabra polire lima novit, non ipsa poliri,
 Prava manet sentum scorium, dum lævigat aurum.
 Nam scabiosa carnis titulo fit digna fidelis,
 Si rictu rabido vernam cum jure lacessit.
 Qui quod vult dicit, quod non vult sæpius audit.
 Non habet os lingua, frangi facit ossa sed ipsa
 Unaque diversis parit informia membris.
 Pone malum linguæ, quam vibras more sagittæ,
 Ne gladii conto referantur saxa lapillo.

CLXXIX. *Duobus inimicis, ut ad pacem redeant.*

Hamat amor varios, scindit discordia junctos;
 Non ibi lux pacis ubi fit divisio cordis;
 Pax docet ignaros, discordia cæcat acutos.
 Non status est rebus, fortunæ vertitur ordo,
 Cervici rigidæ mors improvisa minatur.
 Turgida colla suis subigit febris ignea plantis,
 Ac domat indomitos divino jure solutos;
 Qui tumuere Deo coguntur cedere morbo;
 Quod dant languori veræ vetuere salutem.
 Vultu sæpe trucem, flammæ velut ore vomentem,
 Oraque terribilem frendentia verba tonantem
 Funda perexiguo stravit contorta lapillo.

CLXXX. *Cum idem scriptum bis mittitur.*

Jure notatur idem, qui sæpe rescribit eidem;
 Non tamen absurdum, cum res habet ipsa recursum,
 Indiga verborum dum sit geminatio rerum.
 Insimulat vicem carminibus non reddentem.
 Disticha tot misit quot flumina sunt paradisi,
 Fonte sed ex vestro nec mihi stilla fluit.
 Nunc igitur scriptis totidem nisi scripta remittis,
 Implebit vacuum penna retusa thecam.

CLXXXI. *De quibusdam antidotis.*

Mors aloen æquat; copulat sapor unus utramque,
 His quoque tu parilem pigra sortiris acrorem
 Serapi; non cunctis fatear præstare venenis.

A - CLXXXII. *Quod qui sumit munus debet vicem reddere.*

Alterutrum charos componit munus amicos,
 Si gerulus referat, si dator accipiat.

49 CLXXXIII. *Quibus benedictio de coclearibus mittitur.*

Dent alii fulvum trutina librante metallum;
 Sed mundus vivit, quia ligno Vita pependit:
 Sic modicum magno lignum pretiosius auro.

CLXXXIV. *Pontificali dextera coclearia mittuntur.*
 Magna perexiguum munus aurea suscipe lignum.
 Nolo datum trutines, sed dantis viscera libres:
 Audeo quod parti non est, præsumere toti;
 Carmina quot scripsi, totidem tibi ligna polivi,
 Chartula venalis, donantur cætera gratis.

B CLXXXV. *Quibus benedictio de coclearibus mittitur.*

Marmoribus latomi fabri dant signa metallis,
 Sandapilas inopes compingunt vespiliones,
 Nec nos signa ducum ferimus, sed signa colonum.

CLXXXVI. *Amicum terret.*

Quod digitis scribo, totidem tibi carmina mitto,
 Aspera vox: Ite; nimium jucunda: Venite:
 Congregat hæc agnos, vox altera dissipat hædos;
 Perpensæ voces poterunt componere mores.

CLXXXVII. *Ad inimicum.*

Si regni requiem cupimus, metuamus et ignem;
 Inter bella silent leges, in pace loquuntur.
 Tempus adest belli, venient sua tempora legi;
 Sic lis obtineat, ne pax post bellica perdat;
 Ne vincare foro, qui tentas vincere campo.

C CLXXXVIII. *Discretio inter levem et gravem.*

Horrens præcipitem noli te ferre limacem,
 Cum gravitate levis, sis levitate gravis.
 Si gravis incessus, nec jam quasi compede nexus.
 Nil vitio vitium cedere proficuum.

CLXXXIX. *Quod melius sit agricolæ laboranti quam domino prælianti.*

Bella ciet dominus, proscindit rura colonus;
 Ille patet jaculis, hic frugum gaudet acervis.

CXC. *De his qui non se, sed alios carpunt.*

Polypus hærenti de se non fetet olenti:
 Sunt sua qui palpant, aliena piacula damnant.

CXCI. *Quod esuriens et sitiens vile quodlibet libenter sumit.*

D Faucibus atra fames herbas commendat agrestes,
 Hausibilem densam reddit sitis ignea vappam
 Esuriens comedit, vacuo satius ore ligurit.

CXCII. *De illo, qui gloriatur in altitudine vocis.*

Vocæ satis celsa vocalis rudit asella,
 Dulce melos placidis format vox cigneæ bombis.

CXCIII. *De monachis, qui loricas induunt ad carnem.*

Hamatæ vestes præbent inamabile tegmen:

Vestes hamatæ gemina sunt peste perosæ;
 Ossa premit pondus, constringit viscera frigus.

50 CXCIV. *De Hildebrando, qui parvæ quidem staturæ, sed magnæ videtur esse prudentiæ.*

Parva Tigris missas æquat properando sagittas,
 Vile quidem ferrum, tamen edomat omne metallum;
 Sed trahit hoc validus sua post vestigia magnes;

Hunc qui cuncta domat Sisiphi mensura coaretat,
Quemque tremunt multi, nolens mihi subditur uni.

CXCV. *De papa et Hildebrando.*

Papam rite colo, sed te prostratus adoro :

Tu facis hunc dominum; te facit iste deum.

CXCVI. *De Romano archidiacono, qui mihi medium piscem misit.*

Non mirum Petrus si sit mihi semper egenus,

Cum generent medios flumina pisciculos.

CXCVII. *Urbano gratulatur, qui Romæ factus est pauper episcopus.*

Quod sibi Bethsaide, nunc est mihi Petrus in Urbe :
Hoc cum sceptrum tenet, quod erat cum retia neret :
Semper lina lavat, pelagi mihi cæcula sulcat,
Me premit in terris, qui prorsus egebat in undis
Me siliquis recreat. modicus quem piscis alebat.

CXCVIII. *De illo qui filium habet.*

Cum superest soboles, vivunt de morte parentes,
Et velut una caro viret in radice propago.

CXCIX. *Ut hi qui prædicant invicem non discordent.*

Non sapiens stulto, non bos societur asello,

Qui divina docent a se non prorsus aberrant.

CC. *De stercore turdi fit viscus unde turdus ipse capitur.*

Podice digeritur pede quo turdela tenetur.

CCI. *Illi, cui ego prolixam misi epistolam, et ipse mihi parvam.*

Non obolus solidum, non æquat libra talentum,

Plane minor modio cedit et iste choro.

Non licet exiguum compenset epistola librum

Contrutinet lances pendula libra pares.

CCII. *De Florentia, in qua papa Stephanus obiit, et C Nicolaus papa ex eadem processit.*

Parva virum magnæ debet Florentia Romæ;

Quæ tenet extinctum, cogatur reddere vivum :

Sic nova Bethlæis lux mundo fulsit ab oris.

CCIII. *De illo qui semetipsum subjugat, ut reum recipiat.*

Nil sibi prorsus emit qui se sub fenore vendit.

CCIV. *Quod Roma mundo præfuit, donec legibus obediit.*

Præfuit Urbs orbi, fuerat dum subdita legi;

Justit æ spretis regnum contraxit habenis.

CCV. *Quod plerique casti sint tenaces.*

Vix opibus largum videas et corpore castum.

CCVI. *De illo qui, nutritus Aretii, Pomposiæ abbas fuit.*

Qui solet insipidis ventrem satiare lupinis,

Guttore nunc epulas ractat turgente marinas.

CCVII. *De domno Umberto archiepiscopo, qui sedebat ad dexteram papæ, et ego ad sinistram.*

Fortior hædinam, tu sedem tollis ovinam,

Lævus habet dextram, dexter quandoque sinistram.

CCVIII. *Super sæcularibus elegidia.*

Lugeo vos, miseri, quibus est mens dedita carni;

Cælum despicitis, quæstus bona summa putatis.

Quid vos hortor ego, quid vos optare monebo?

Nunc male jucundas mundi sorbete medullas,

Extæ replete cibus, artus onerate saginis,

Ne pereant vermes macie vos semper edentes,

Fontibus irriguas gelidis extendite villas.

Non numerus nummis, non sit mensura metallis.

A Post erit angustum possessio vestra sepulcrum.

At quos spes fulvo ditat pretiosior auro,

Quorum divitiæ veræ sunt præmia vitæ

Quas fur non temerat, nec edax male tremula sulcat,

Vana repentinis obnoxia lucra ruitis

Spernite, lapsuro cedant sua munera mundo :

Sufficiant Christi famulis patrimonia cœli,

Pectoris eximium fidei tegat arca talentum,

Sit studium rutilas virtutum condere gemmas,

Et male nascentes vitiorum vellere sentes :

Turbida fluctivagi vitate negotia mundi,

Incubet eloquiis jugiter mens libera sacris,

Jam modice gustet mel, quo post plena redundet,

Ad sua sic nostra redeat primordia forma.

Hæ tumultentur opes, isti quærantur honores,

B His homo jure potens, his sit per sæcula dives.

CCIX. *Contra Cluniacensem abbatem, qui eum in Galliam duxit.*

Mors mea grandævam perimis, Cluniace, senectam,

Efficis ut non sim, dum petis ut bene sim,

Ut tibi mella fluant, epulæ pigmenta rubescant,

Amplaque conditos præbeat olla cibos.

Scabra fit ut nostris desint vel cantabra mensis,

Dum tibi servo dapes, me manet atra fames.

CCX. *Versus pauperis.*

Ulceribus vacuus, sed paupertate repletus,

Lazarus ecce venit, qui micis vivere quærit.

Absunt ora canum, non desunt rostra pedonum;

Ulla cutem lambunt, hæc membra scatentia rodunt.

CCXI. *De triduo jejunio.*

Quam triduoana graveræ soleas illidere calcem,

Sæpius expertis scit mens exercita bellis.

CCXII. *Qui dicit quod vult, audit quod non vult.*

Qui quod vult dicit, quod non vult sæpius audit;

Qui quod amat loquitur, quod odit perferre meretur.

CCXIII. *Epitaphium Petri Damiani.*

Quod nunc es, fuimus; es, quod sumus, ipse futurus.

His sit nulla fides, quæ peritura vides.

Frivola sinceris præcurrunt somnia veris,

Succedunt brevibus sæcula temporibus.

Vive memor mortis, quo semper vivere possis.

Quidquid adest, transit; quod manet ecce venit.

Quam bene providit qui te, male munde, reliquit,

Mente prius carni quam tibi carne mori.

Cœlica terrenis præfer, mansura caducis.

D Mens repetat proprium libera principium.

52 Spiritus alta petat, quo prodit fonte recurat,

Sub se despiciat, quidquid in ima gravat.

Sis memor, oro, mei; cineres pius aspice Petri.

Cum prece, cum gemitu dic : Sibi parce, Deus.

CCXIV. *Bennois epitaphium.*

Ariminum, lege, lacrymarum flumina funde,

Laus tua Benno fuit, proh dolor! ecce ruit;

Benno decus regni, Romanæ gloria gentis,

Ipse pater patriæ, lux erat Italiæ.

Hunc socium miseri durum sensere superbi :

Lapsos restituit, turgida corda premit;

Fit leo pugnanti frendens, tener agnus inermi,

Hinc semper justus perstitit, inde pius.

Hic fidei dum jura colit, dum cedere nescit,
 Firma tenens rigidæ pondera justitiæ.
 Recticolæ jugulus pravorum pertulit ictus:
 Per quem pax viguit, bellica sors periit.
 Obsecro, tam diram, sapientes, flete ruinam,
 Et pia pro socio fundite vota Deo.

CCXV. *Quod vermis eris, et a verme voraberis:*
 Ejus, homo, quod eris, datus es ut ore voreris;
 Cur, cinis et vermis, tumida cervice superbis?

CCXVI. *Ad pœnitentiam provocat.*
 Cum cruor excrescit nemitorem vena requirit;
 Vulnus et incolumem facit, affert plaga salutem;
 Mens fluidum generat, pia quod confessio purgat;
 Sic animæ sanguis per venam profluit oris.
 Egere lethifero violat quod viscera tabo:
 Esto vomax proprii salubri conamine morbi,
 Ut mentis stomachus relevetur mole reatus.

CCXVII. *Versus de Simoniacis.*
 Lucide Simonis fabrilis, et antra monetæ
 Damnât pestiferas Deus evertendo cathedras:
 Nam postica latro per diverticula repit,
 Pervia gratuito pastor petit ostia gressu.
 Ast ubi mangonum scelerata negotia desunt,
 Nec grave carbonam turget venale talentum,
 Non distractor obest, quia non commercia sordent;
 Nam quid nummati, nequeunt ubi lædere nummi?
 Imo quid arboreis manus obsit squalida plantis?
 Sæpe salutiferam medicus dedit æger oryzam,
 Mancipites pugilem, cæci genuere videntem,
 Clinica procerum peperit male fœda venustum
 Nec soboles noxis est addicenda paternis.
 Quisque sua premitur, socii nec labe tenetur.

CCXVIII. *Adversus Simoniacos rhythmus.*
 Mundi turba turbulenta,
 Error, et divisio,
 Hæresis Simoniana,
 Zelum, et ambitio,
 In lamentum nos compellunt
 Styli sub officio.

Exarentur ergo cuncta
 Strictim a principio,
 Ex quo summæ sedis præsul,
 Sancto doctus Spiritu,
 Scelestorum probra cœpit
 Emendare liquido.

Cujus vox erat, ut patris
 Corrigenis filios;
 Ut Apostoli vox erat
 Mitis ad Corinthios:
 Sic se mitem exhibebat
 Erga coepiscopos.

Scitis, fratres, vos pastorum
 Suscepisse regimen;
 Hinc vos decet, ut doctores,
 Primum recte vivere,
 Obsecrare, increpare,
 Postmodum arguere.
 Non elatos, non inflatos
 Non ea vino turgidos.

PATROL. CXLV.

A Non in veste pretiosa,
 Sed virtute fulgidos.
 Sine causa non lædentes
 Castos atque sobrios.
 Sint in promptu gesta Patrum,
 Sintque sancti canones;
 Cibis vestris recreentur
 Debiles ac pauperes;
 Orphanorum mater plorans
 Ante vos non clamitet.

Cedant equi phalerati,
 Cedant cæci rabulæ,
 Cedant canes venatores
 Ac mimmorum fabulæ,
 Et accipitres rapaces
 Nec non aves garrulæ.

B Ad hæc, Simonis leprosum
 Exsecratæ hæresim,
 Sacerdotum simul atque
 Scelus adulteri;
 Laicorum dominatus
 Cedat ab Ecclesiis.

Ecce papæ gloriosi
 Monita Gregorii,
 Ecce verba summæ sedis
 Præsulis catholici,
 Quibus irruunt in eum
 Cives Babylonici.

C Hincque Cæsaris exarsit
 Ira in Ecclesia,
 Inde tumuit in eum
 Præsulum superbia,
 Sacerdotem populorum
 Furit ab Ecclesia.

Ex quo Simon contra Petrum
 Turrim struxit magiæ,
 Inde cecidit percussus
 Angulari lapide,
 Contra cujus ictum plane
 Nihil est durable.

Quorum rex est alter Christus,
 Alter est Leviathan;
 Ille vitæ, iste mortis
 Regnat super agmina:
 Ergo quorum quis sit victor
 Nemo sanus ambigit.

D Resipiscant inde cuncti,
 Et ad corda redeant,
 Qui non pure, non sincere,
 Sed mente malevola,
 Sacerdotem populorum
 Rodunt atque lacerant.

Illi vero, quos cibavit
 Fides apostolica,
 Solidentur, et fundentur
 Petri petra solida,
 Ut post pugnam consequantur
 Pleniter victoriam. Amen.

54 CCXIX. *Damiano exhortatio, ut monachus fiat.* A
 Omnipotens, agamus, doce, ut quod fecit agamus.
 Desunt jura tori, teritur si semita Christi.
 Jam pater es, soboli spatium largire sequenti,
 Ut tua contiguis pateant vestigia plantis,
 Et seges erumpat, dum non quod protulit obstat,
 Subdita maternis torpens vitulamina ramis.
 Præsto fluunt veteres ad florum germina frondes,
 Herbaque sectricem vocat orto semine falcem.
 Incipiens igitur terreno cespite velli
 Transplantare polo, spes hinc animata virescat:
 Sic radix cordis cœli se transferat arvis,
 Et non lapsurus prorumpat in arbore fructus.

CCXX. *Rhythmus pœnitentis monachi.*

Quis infelici fletus aquam capiti,
 Quis lacrymarum fontem dabit oculis?
 Flendo, pupillæ tenebras obducite
 Væ mihi lapsō!

Non guttæ maris, non arenæ littoris,
 Æquantur meis scelerum flagitiis,
 Excedunt stellas pluviasque numero,
 Pondere montes.

Nam quibus non sim vitiis obnoxius.
 Qui pravis semper deservivi moribus?
 Deo solutus, carnis vixi legibus,
 Fluxus in ima.

Sprevi præcepta, ausus sum prohibita,
 Plures everti prava per judicia:
 Noxius mihi, aliis inutilis,
 Arctor utrinque.

Non cœlum dignus oculis aspicere,
 Non Dei nomen labiis exprimere;
 Prohibet ædis sacræ limen terere
 Culpa remordens.

Nunc quoque sacris deditus obsequiis
 Veteris vitæ stimulos illecebris:
 Ut fugitivum repetunt in famulum
 Jura tyranni.

Conor in fletu, riget cor lapideum,
 Precibus insto, vagus abit spiritus,
 Lumen inquiso, tenebræ phantasmatum
 Protinus adsunt.

Efferum ira, tumidum superbia,
 Edacem gula, vanum cenodoxia,
 Omnium frendens criminum barbaries
 Subdere tentat.

Sæpe resisto, armaque corripio,
 Mihi congressus, mecum ipse dimico,
 Sed legi carnis lex dum cedit spiritus,
 Præda fit hosti.

Sæpe divino igne cor accenditur,
 Seque transcendens mens in altâ rapitur,
 Sed genuinæ corruptelæ labitur
 Pondere pressa.

Lux inaccessa micat, ut per rimulas,
 Cui mens intenta sitienter inhians,
 Cujus obtutus ecce carnis obvians
 Umbra retundit.

Hostis antiqui telis mille sauciam

Ploro peremptam in peccatis animam:
 Qui vacuasti mortis jura mortuus,
 Per te resurgat.

Palma justorum, spesque pœnitentium,
 Da, Christe, manum, et profundis erutum
 Solve peccatis, hinc ab imminentibus
 Eripe noxis.

55 Tu peccatricis lacrymas non respuis:
 Tu publicanum pœnitentem recipis:
 Vitam latroni jam in morte posito
 Te dare spondes.

Per hæc, te quæso, pietatis viscera,
 Et me de vinculis tot culparum libera:
 Mereor iram, effunde clementiam,
 Fons pietatis.

B Da tuis semper obsequar imperiis,
 Sicque supernis dignum redde præmiis,
 Qui Patri compar, sanctoque Spiritui,
 Cuncta gubernas. Amen.

CCXXI. *De abbatum miseria rhythmus.*

Luget, plorat, lamentatur
 Sancta nunc Ecclesia,
 Cum suorum tantam videt
 Abbatum miseriam,
 Et eorum contemplatur
 Diversa pericula.

Nullus pene abbas modo
 Valet esse monachus,
 Dum diversum et nocivum
 Sustinet negotium:
 Et, quod velit sustinere,
 Velut iniquus patitur.

C Monachorum, tanquam servus,
 Intus fert superbiam,
 Et multarum foris rerum
 Sustinet molestiam;
 Hanc abbatibus collum portat
 Servitutem geminant.
 Spiritualiter abbatem
 Volunt fratres vivere,
 Et per causas sæculares
 Cogunt illum pergere
 Per tam itaque diversa
 Quis valet incedere?

D Nam dum equitat, mox esse
 Dicitur vagatio;
 Ejus namque hebetudo
 Est claustralis statio;
 Quidquid miser facit,
 Semper est detractio.

Delinquentes dum emendat,
 Omnes clamant impium;
 Si quandoque illis parcit,
 Dicunt esse tepidum.

Quis portare, rogo, valet
 Vulgus tam ambiguum?

Phinees si imitatur,
 Fugit, vel expellitur:
 Si Eli, tunc irridetur

Atque parvipenditur;
 Odiosus est, si fervens;
 Et vilis, si tepidus
 Valet forsā emendare
 Facta, si sint levia;
 Et quæ duas tantum poscant
 Vel unam veniam;
 Graviora quæ sunt abbas
 Supprimit, ne pereat.
 Nam si velit de immundo
 Quidquam loqui vitio,
 Monachorum intestinā
 Oritur seditio,
 Et occulte statim ejus
 Tractatur perditio.

56 Si quandoque vel jejunāt,
 Vel tenet silentium:
 Vanæ laudi mox abbatem
 Dicunt esse deditum;
 Et si loquitur, vel mandat,
 Velut fur reprehenditur.

Si sermonem facit abbas,
 Denotatur garrulus:
 Et si tacens nil exponit,
 Denotatur fatuus;
 Huc se vertat illuc pergat,
 Semper erit anxius.

Intus, foris, si contingat
 Quælibet adversitas,
 Hoc incuriæ abbatis
 Fratres omnes deputant:
 Illum rodunt, et perrodunt
 Et appellant bestiam.

Domus sancta si non crescāt,
 In abbatem invehunt:
 Si crescat, mox abbatem
 Velut hostes expetunt;
 Ut incudem, sic abbatem
 Simul omnes feriunt.

O beatum tale caput,
 Quod a membris roditur!
 Bonus pastor, quem depascunt
 Sævi dentes ovium!
 Felix pater, filiorum
 Morsus timet omnium!

Istud malum monachorum
 Intus abbas tolerat,
 Sæcularium et foris
 Simul portat onerā,
 Anxiatur et tristatur;
 Quod sic premant omnia.

Noctem namque, curis pressus,
 Verbosus dimidiat,
 Et auroram, ut loquatur
 Sæpius anticipat;
 Totum diem in loquendo
 Postmodum continuat.

Hæc et alia prælatus
 Sustinet quamplurima;

A Sæculares foris pūngunt,
 Intus fratres vulnerant;
 Illi corpus prosèquuntur,
 Hi corrodunt viscera.
 Dic, prælate, rogo, chare,
 Quæ est ista dignitas?
 Intus dolor, foris labor;
 Hinc inde calamitas
 Corpus, fateor, iis malis
 Perditur et anima.

Quis abbatum, rogo, valēt
 Ferreo nunc tempore,
 Inter tot calamitates
 Virgas ferre fertiles?
 Prælatorum certe modo
 Sunt honores steriles.

B His honoribus, abbates
 Venerandi, cedite;
 Grave pondus et inane
 Ultro jam abjicite;
 Et de cætero quieti
 Ac securi vivite.

57 CCXXII. *De omnibus ordinibus omnium hominum in hoc sæculo viventium rûbrica.*

Episcopi, attendite,
 Dei verba discernite:
 Vobis præcepit Dominus
 Pro vestris mori ovibus.
 Si bona, quæ loquimini,
 Operibus feceritis,
 Exempla bona dabitis
 Vestris commissis filiis.

Presbyteri, diaconi,
 Qui fertis vasa Domini
 Estote semper nitidi
 In conspectu Altissimi.

Qui vult esse canonicus,
 Sit bonus et idoneus,
 Obediat episcopo,
 Ut seniori inclyto.

Ad matutinum veniat,
 Cum signum horæ resonat;
 Postposita pigritia
 Festinet ad officia.

Plebani recte audiant
 Quod sancti patres clamitant:
 Ut acquisita prædia
 Relinquant in Ecclesia.

Magister doctus litteris
 Flagella det discipulis:
 Ut, docti ab infantia,
 Doctrinam bene sapiant.

Scriptores recta linea
 Veraces scribant litteras,
 Distinctiones proprias
 Usque in finem compleant.

Illitteratus clericus
 Elationi deditus,
 Despiciens mysteria,

Ut stulta jacet bestia.

Discurrit per basilicam
Pro vanitate nimia;
In loco si permanserit,
Cervice torta respicit;
Verba Dei non nuntiat,
Privatim semper mussitat;
Et recitat parabolas
Inanes atque vacuas.

Abbates semper vigilent,
Ab omni namque crimine,
Non pro mundi astutia
Sancta relinquunt studia.

Non potest esse monachus
Qui vagus est, improvidus
Si vivit sine regula,
Peribit morte pessima.

Deo devoti monachi,
Servate legem optime,
Viventes casto corpore,
Terrena cuncta spernite.

Potestas est in populo
A summo data Domino
Et cum fide.....

Qui sacramenta fecerant,
Pro nullo malo merito,
Vel placitatio pretio,
Aut aliqua amicitia,
Vertat vera judicia.

Judex sedens in placito
58 Non speret de lucratio,
Sed Deum recte timeat,
Et legem cito finiat.

Testes, pro nullo munere
Falsa loqui præsument,
Sed vera verba dicite
Præsente vero Principe.

Veraces sint notarii,
Tenendo fidem animi:
Nec unquam pro denariis
Falsa scribant in chartulis.

Gastaldiones populi,
Et omnes vicedomini,
Ne torqueant justitiam,
Nec manducent servitia.

Tenentes ministeria,
Cum malis non conveniant,
Recte tamen deserviant,
Ne bona perdant merita.

Advocatores placita
Ne fraudent arte aliqua;
Relaxent cordis vitia,
Et exquirant judicia.

Nullus consiliarius,
Aut auricularius,
Propter mundana prospera,
Se confidat in gloria.

Missus prudenter sapiat
Quare missatica,

A

Ne stupefactus publice
Verbum dicat inutile.

Nutritus atque sapiens,
Timens Deum veraciter,
Amandus est a Domino,
Laudandus est a populo.

Receptor celans vitia,
Ut falsa canit fistula,
Ridendo verba dudum
In corde male seminat.

Hypocrita se simulans
Multa abscondit vitia,
Vultum demonstrat placidum,
In corde portat gladium.

Ebriosi miserrimi
Infremunt ut phrenetici,
Mentis perdunt memoriam,
Nihil boni excogitant.

Audite etiam, laici,
Qui Christo famulamini:
Pro ullo unquam crimine,
Pastores non despiciate;
Operibus perficite,
In cordibus describite.

Antequam mors adveniat,
Deo donate decimas:
Securi hinc exhibitis,
Et coelum possidebitis.

Uxores vero diligite,
Natos vestros corripite;
Sed vos ancillas regite,
Opus eis impendite.

Qui timet Deum omnium
Non juret per negotium:
Nec pro concupiscentia
Ullius fraudet pretia.

Duces cum beneficiis
Ad invicem conveniant,
Deo cum fide serviant.

59 Miles ad pugnam peragrans
Deum in mente teneat:
Fillones semper caveant
Ne dicant plus quam audiant:

Placentes per mendacium
Peccatum agunt maximum;
Viles apparent saeculo,
Et sunt in vituperio.

Potestas mundet vitia,
Furta et latrocinia;
Ut caeteri, perterriti
Timeant poenam consequi.

Conjugatae feminae,
Tenete fidem provide;
Domos vestras disponite,
Ad templum Dei currite.

Mutate vestem, viduae,
In castitate vivite:
Luxuriantes fugite,
Ne possint vos decipere.

B

C

D

Puellæ se custodiant
Ab omni vana gloria,
Ne juventute fervida
Cadant in adulteria.

Meretrices, convertite,
Veniam vobis quærite :
Qui semper solet parcere
Exspectat vos quotidie.

Servi, cum recto animo
Vestro servite domino :
Ancillæ et utiliter
Deserviant similiter.

In prosperis lætitiâ,
In adversis tristitiâ
Supra modum non habeat
Ulla fidelis anima.

Qui vivitis in sæculo,
Omnes, servite Domino,
Ut juti sua dextera
Regnetis super æthera.

CCXXIII. *De die mortis rhythmus.*

Gravi me terrore pulsas,
Vitæ dies ultima,
Mœret cor, solvuntur renes,
Læsa tremunt viscera,
Tui speciem dum sibi
Mens depingit anxia.

Quis enim pavendum illud
Explicet spectaculum,
Cum, dimenso vitæ cursu,
Carnis ægræ nexibus
Anima luctatur solvi,
Propinquans ad exitum?

Perit sensus, lingua riget,
Resolvuntur oculi,
Pectus palpitât, anhelat
Raucum guttur hominis,
Stupent membra, pallent ora,
Decor abit corporis.

Ecce diversorum partes
Confluunt spirituum;
Hinc angelicæ virtutes,
Illinc turba dæmonum;
Illi propius accedunt,
Quo invitat meritum.

Præsto sunt et cogitatus,
Verba, cursus, opéra;
60 Et præ oculis nolentis
Glomerantur omnia :
Illuc tendat, huc se vertat,
Coram videt posita.

Torquet ipsa reum suum
Mordax conscientia,
Plorat acta corrigendi
Defluxisse tempora;
Plena luctu, caret fructu
Sera pœnitentia.

Falsâ tunc dulcedo carnis
In amarum vertitur,

A

Quando brevem voluptatem,
Perpes poena sequitur :
Jam quod magnum credebatur,
Nil fuisse cernitur.

Atque mens in summæ lucis
Gloriam sustollitur,
Aspernatur lutum carnis,
Quo mersa provolvitur,
Et ut carcerali nexu
Lætabunda solvitur.

Sed egressa durum iter
Experitur anima,
Qua incursant furiosa
Diræ pestis agmina,
Et diversa suis locis
Instruunt certamina,

B

Nam hic incentores gulæ,
Illic avaritiæ,
Alibi fautores iræ,
Alibi superbiæ;
Vitii cujusque globus
Suas parat acies.

Jam si cedat una turma,
Mox insurgit altera :
Omnis ars tentatur belli,
Omnis pugnæ machina,
Ne ab hostium pudore
Sic evadat anima.

O quam torva bellatorum
Monstra sunt feralium;
Tetri, truces, truculenti
Flammas efflant naribus,
Dracontea tument colla,
Virus stillant faucibus.

Serpentinis armant spiris
Manus doctas præliis,
His oppugnant adventantes
Telis velut ferreis :
His, quos attrahunt, æternis
Mancipant incendiis.

Quæso, Christe, Rex invicte,
Tu succurre misero,
Sub extremæ mortis hora,
Cum jussus abiero :
Nullum in me jus tyrannio
Præbeat impio.

D

Cadat princeps tenebrarum,
Cadat pars tartarea :
Pastor ovem jam redemptam
Tunc reduc ad patriam,
Ubi te videndi causa
Perfruar in sæcula. Amen.

62 CCXXIV. *In eos qui de regis ultione securi sunt,
sed Christum evadere nequeunt. Rhythmus.*

Jucundantur, et lætantur
Simul omnes reprobi,
Qui regis adventum prius
Exspectabant territi,
Fremunt, cedunt, intumescunt,

Et insultant miseris.

Quique sunt lugendi totis
Lacrymarum fontibus,
In superbæ sublimes
Extolluntur cornibus,
Phrenesin robur putantes,
Sanis rident flentibus.

Sed quid juvat, o perversi,
O gehennæ filii!
Non vitare, sed mutare
Tribunal iudicii?
Sub mortali rege tuti
Christum non evaditis.

Ecce veniet ut fulgur,
Minax ac terribilis,
Solis ardor, lunæ candor
Involventur tenebris,
Ima terræ petent stellæ,
Cœli vulsæ cardine.

Terra funditus ardebit,
Cœli tremant climata,
Elementa turbabuntur,
Rugient tonitrua,
Ignei micant corusci,
Crebra cadunt fulmina.

In furore venientis
Fit tempestas valida,
Tota mundi tremefacta
Conquassatur machina;
Æstuantis flammæ globus
Vastum perflat aera.

Tunc qui eum pupugerunt
Cernunt omnes impii,
Throno igneo subnixum
Specie terribili,
Rogant montes, orant colles,
Postulantes ebrui.

Mox occulta singulorum
Cunctis patent cordium,
Verba, facta, mens videtur,
Velut corpus solidum,
Et amarum in auctores
Reddunt testimonium.

Ipsi spiritus iniqui
Probra, quæ suggesserant,
Longis exarata tomis
Relegentes explicant,
Loca, tempora gestorum,
Et modos enumerant.

Irascuntur cuncta pravis,
Angelorum agmina,
Adversantur elementa,
Cœlum, terra, inanima,
Omnis rerum creatura
Imminet contraria.

Ecce caput iniquorum,
Ferox illa bestia,
Sub cunctorum denudata
62 Trahitur præsentia :

A

Patent artes, furta, doli,
Fraudes et ingenia.

CCXXV. *Hucusque de adventu; hinc de pœnis inferni.*

O quam dira, quam horrenda
Voce Judex intonat,
Cum paratis mergi flammis
Maledictos imperat;
Mox deglutiens viventes
Stygis olla devorat.

Vaporantur infelices
Intus, et extrinsecus;
Crepitantes strident flammæ,
Velut ardens clibanus :
Ore, naribus, et ipsis
Profluunt luminibus.

B

Immortalis mors occidit,
Nec omnino perimit :
Ignis urit, non consumit,
Nec defectum recipit :
Vita moritur, mors vivit;
Finis semper incipit.

Rediviva septem plagæ
Renovant supplicia,
Fumus, fetor, algor, ardor,
Fames, sitis ignea,
Vermes nunquam satiantur,
Qui corrodunt viscera.

Illic dolor, cruciatus,
Fletus, stridor dentium,
Adsunt fremitus leonum,
Sibili serpentium :
Quibus mixti confunduntur
Ululatus flentium:

C

Molis trabæ dracones
Laxa pandunt guttura,
Quorum oculi sagittas
Jaculantur igneas;
Caudæ chelas scorpionum
Plantæ produnt vipersas.

Tendunt quidem ad non esse,
Sed non esse desinunt :
Vivunt morti, volunt mori,
Sed omnino nequeunt :
Qui male vixere, vitam
Pro tormento perferunt.

D

Hæc præ oculis, vesani,
Formidantes ponite,
Hæc subtili pertractantes
Studio revolvite,
Et pravorum vinculis morum
Colla mentis solvite.

Nam paratus est conversis
Indulgere veniam,
Qui perversis adhuc premit
Vindictæ sententiam.
Salus, honor pio Regi
Per æterna sæcula. Amen.

CCXXVI. *De gloria paradisi. Rhythmus.*

Ad perenniſ vitæ fontem

Mens sitivit arida,
 Claustra carnis præsto frangi
 Clausa quærit anima :
 Gliscit, ambit, eluctatur
 Exsul frui patria.

63 Dum pressuris ac ærumnis
 Se gemit obnoxiam,
 Quam amisit, cum deliquit,
 Contemplatur gloriam.
 Præsens malum auget boni
 Perditi memoriã.

Nam quis promat summæ pacis
 Quanta sit lætitia,
 Ubi vivis margaritis
 Surgunt ædificia,
 Auro celsa micant tecta,
 Radiant triclinia!

Solis gemmis pretiosis
 Hæc structura neclitur,
 Auro mundo tanquam vitro
 Urbis-via sternitur :
 Abest limus, deest finus;
 Lues nulla cernitur.

Hiems horrens, æstas torrens
 Illic nunquam sæviunt :
 Flos purpureus rosarum
 Ver agit perpetuum :
 Candent lilia, rubescit
 Crocus, sudat balsamum.

Virent prata, vernant sata,
 Rivi mellis influunt,
 Pigmentorum spirat odor,
 Liquor et aromatum,
 Pendent poma floridorum
 Non lapsura nemorum.

Non alternat luna vices,
 Sol, vel cursus siderum :
 Agnus est felicis Urbis
 Lumen inocciduum ;
 Nox et tempus desunt ei,
 Diem fert continuum.

Nam et sancti quique, velut
 Sol præclarus, rutilant.
 Post triumphum coronati
 Mutuo conjubilant,
 Et prostrati pugnas hostis
 Jam securi numerant.

Omni labe defæcati
 Carnis bella nesciunt,
 Caro facta spiritalis
 Et mens, unum sentiunt :
 Pace multa perfruentes
 Scandala non perferunt.

Mutabilibus exuti
 Repetunt originem,
 Et præsentem veritatis
 Contemplantur speciem,
 Hinc vitalem vivi fontis.

A

Hauriunt dulcedinem.
 Inde statum semper iidem
 Existendi capiunt,
 Clari, vividi, jucundi,
64 Nullis patent casibus :
 Absunt morbi, semper sanis
 Senectus juvenibus.

Hinc perenne tenent esse,
 Nam transire transit :
 Inde virent vigent, florent,
 Corruptela corrui,
 Immortalitatis vigor
 Mortis jus absorbit.

Qui scientem cuncta sciunt,
 Qui nescire nequeunt ;
 Nam et pectoris arcana
 Penetrant alterutrum :
 Unum volunt, unum nolunt,
 Unitas est mentium.

Licet cuique sit diversum
 Pro labore meritum,
 Charitas hæc suum facit
 Quod amat in altero :
 Proprium sic singulorum
 Commune fit omnium.

Ubi corpus, illuc jure
 Congregantur aquilæ,
 Quo cum angelis et sanctis
 Recreentur animæ :
 Uno pane vivunt cives
 Utriusque patriæ.

Avidi, et semper pleni,
 Quod habent desiderant :
 Non satietas fastidit,
 Neque fames cruciat :
 Inhiantes semper edunt,
 Et edentes inhiant.

Novas semper harmonias
 Vox meloda concrepat,
 Et, in jubulum prolata,
 Mulcent aures organa ;
 Digna, per quem sunt victores,
 Regi dant præconia.

Felix cœli quæ præsentem
 Regem cernit anima,
 Et sub sede spectat alta
 Orbis volvi machinam,
 Solem, lunam, et globosa
 Cum planetis sidera.

Christe, palma bellatorum,
 Hoc in municipium
 Introduc me post solutum
 Militare cingulum :
 Fac consortem donativi
 Beatorum civium.

Præbe vires inexhauste,
 Laboranti prælio ;

B

C

D

Ut quietem post præcinctum.
Debeas cimerito:
Teque merear potiri
Sine fine præmio. Amen.

CCXXVII. *Rhythmus in mortem Widonis (62).*

Audistis quiddam noviter
Accidisse perneciter,
Widonem illustrissimum
Mortis solvisse debitum.
Proprii sui militis
Circumdatus insidiis,
Dum hostis captum tenuit,
Capite plexus corruit.
Dum equo cepit ruere
Secundo fossus vulnere,
Ut duo purgent vulnera
Mentis et carnis vitia:
Ne daretur dæmonibus
Cruciandus diutius,
Datur suorū manibus,
Ut moriatur citius.

Christe, qui jam non iudicas,
Nec damnas in perpetuum,
Sit Widoni remedium,
Quod hic tulit supplicium.

Prosit ei, piissime;
Quod studuit invisere
Loca persacratissima
Digna tui præsentia.

Præsepe tuum cernere
Quid est, nisi te credere
Natum ibi de Virgine
Verum lumen de lumine?

Gloriosum inspicere
Tuum sepulcrum, Domine,
Quid est, ni vere credere
Te surrexisse ex inde?

Dum mons Olivæ scanditur,
Coelos redisse crederis:
Parce Widoni, Domine,

A

Tunc cum iudex redieris.
Hic semel atque iterum
Tuum petiit tumulum,
Deliberabat tertio
Indulto sibi termino.

Hoc in affectu habuit,
Si in effectu non potuit,
Pari repende munere,
Gratis largitor gratiæ,
Locum beatæ Virginis
Foto orbe clarissimum
Supplex frequenter adiit,
Excoluit ut potuit.

B

Apostolorum grandia
Sæpe querens suffragia,
Ut spero, plus quam vicies
Romam venit et quinquies.

Quos adjuutores petiit,
Advocatos constituit,
Eisque dum superfuit
Suaque se vi contulit.

Dicit de eo aliquis
Nimium fuit fragilis;
Et ego dico plurimum
Deum esse propitium.

Sinistrum quid de aliquo
Ego dicere nequeo,
Hujus scripsi itinera,
Quæ sunt in parte dextera.

Si cui placet legere,
Et vult juste discernere,
Non respiciant tartara,
Sed ad sanctorum gaudia.

Qui vult ad plenum discere
Tanti mali notitiam,
Primum debet cognoscere
Aubertinam nequitiam.

Hic pertractavit perdere
Duos sub uno tempore
Seniores quos habuit,

C

D

(62) Edidit Amaduzzi *Anecdota litteraria*, tom. IV, pag. 434, de eo sic præfatus pag. 424: «Ad sæculum XI spectare censeo rhythmum quemdam, quem ego jam 12 abhinc annis exscripsi ex cod. ms. membranaceo in-4°, qui in sacrario S. Fortunati Tuderti asservatur. Quanquam hic codex S. Petri Chrysologi sermones exhibeat, rhythmus tamen ab ipso abjudicandus omnino videtur, tum quia haud ab eo unquam concinnatos versus noverim, tum quia ab ingenio sæculi V, circa cujus dimidium Chrysologus vixit, prorsus abesse pateat. Quare non admodum ambigimus hunc rhythmum Petro Damiano tribuere, atque id sane tribus potissimum causis suffragantibus. Harum prima est, forte amanuensem in ea fuisse sententia ut Petri Damiani, civis Ravennatis, rhythmum eundem habere auctorem censuerit ac habuerant sermones Petri Ravennatis (sic enim in codice inscribuntur), id est S. Petri Chrysologi episcopi Ravennatis Ecclesiæ, ut illum proinde hisce adijungere non dubitaverit. Altera in eo est quod hujusmodi rhythmus genis Damiano familiare comperiam, ejusque ætati omnino conveniens. Tertia demum ea est quod in

rhythmum memoratum videam Widonem quemdam sive Guidonem, virum illustrem, cujus culpis Deum propitium exorat, quemque haud diversum arbitror ab eo qui fuit comes Forocorneliensis, cujusque in binis ejusdem epistolis mentio fit; siquidem in prima (*epist. 7, lib. IV*) narretur visio Raineri presbyteri, qua, ut illorum temporum ferebat simplicitas, sibi expectari visus sit Guido comes, post feriam quartam, in eo suppliciorum loco in quo Hildebrandus comes Tusciam et Lotharius comes alter detinebantur; in altera (*epist. 19, lib. VI*) vero pisces designentur sibi ab eo donati, et ex Faventina urbe delati, ut eorum sibi per plurimos dies edulium non deesset. An vero Guido hic Corneliensis comes idem sit cum Guidone huic synchrono, qui in charta Faventinæ concordiam (hanc vide ad calcem tom. I vel partis I Opp. S. Petri Damiani) vocatur clarissimus comes, ubi et Ermellina ejus serenissima conjux insuper habetur, quique alibi etiam memoratur, ego quidem in tanta rerum obscuritate quidquam definire non ausim, licet hoc tamen mihi admodum verosimile videatur.

Falso, ut vere patuit.
 Unus, qui non superfuit,
 Cum audivit, indoluit
 Occubuisse socium
 Natura sibi proximum.
 Patrator tanti sceleris
 Sub umbra falsi militis
 Promisit his aliquando
 Manibus et perjurio.

A

Ut fidem eis congruam,
 Si et pacem continuam
 Servaret omni tempore,
 Dum viveret in corpore.
 Si firma stent hæc foedera,
 Deus, qui novit omnia,
 Ipse scit, ipse judicet,
 Ut sibi placet, vindicet.

Et exsultabit lingua mea justitiam tuam, Deus.

Finis tomi quarti et ultimi Operum B. Petri Damiani, S. R. E. cardinalis, episcopi Ostiensis, ex ordine S. P. Benedicti, doctoris disertissimi ac sanctissimi.

COLLECTANEA IN VETUS TESTAMENTUM

EX OPUSCULIS

B. PETRI DAMIANI

AB ANONYMO ILLIUS DISCIPULO EXCERPTA

CURA ET STUDIO

DOMNI CONSTANTINI CAJETANI

EX MS. CODICE SUE BIBLIOTHECÆ ANICIANÆ PRIMU EVULGATA.

65-70 CAJETANI PRÆFATIO.

Hæbent hoc, lector optime, catholicorum Patrum scripta præcipuum, quod in iis, tanquam in amœnissimis hortis, sacrarum flores passim redolent Scripturarum: in quibus postea colligendis, et in ordinem redigendis, posteriorum non sine laude exercentur ingenia. Sic ex Augustino doctore gravissimo ac sanctissimo, Beda noster, vir etiam non minus religione quam doctrina insignis ac sanctitate clarus, Epistolas Pauli interpretatus, quæ ille sparsim multis in locis dixerat, miro ordine in unum volumen congressit. Non aliter S. Paterius, episcopus Brixiensis, et Alulphus etiam monachus, ambo Benedictini, quæ ex Magni Gregorii scriptis quæ ad sacrarum litterarum explicationem pertinebant, selegerant, in posteriorum gratiam promulgarunt. Taceo reliquos, qui pari cura et non dissimili industria idem ex aliorum operibus præstiterunt. Horum igitur exemplum secutus quidem S. Petri Damiani discipulus, et in ejus scriptis multum, ut apparet, versatus, ex iis quemdam quasi centonem locorum sacræ Scripturæ contexit et elaboravit. Hoc autem opus, ut ex inscriptione liquet, Damiano abbati, ipsius sanctissimi cardinalis episcopi Damiani ex sorore nepoti, ad quem duæ exstant ejus-

dem beatissimi avunculi epistolæ, direxit. Hic est ille Damianus abbas cujus, ut opinor, S. Brunus, ex abbate cænobii Casinensis episcopus Signinus (initio suorum in Apocalypsim Commentariorum, quæ ante aliquot annos in vetustissimo codice Langobardis litteris scripto, apud Horatium de Valle J. C. ac de me deque Romana antiquitate optime meritum, vidisse me scio). honorifice meminit, ejusque rogatu se Commentaria scripsisse in Isaiam prophetam commemorat; alteri tamen monasterio, quam Fontis Avellani, ipsum præfuisse necesse est, quandoquidem qui illius caput erat, et, ut ita dicam, cænobiarcha, non abbatibus sed prioris nomine vocabatur: eumque morem non solum vivente S. Petro Damiano servatum fuisse ex ejus scriptis apparet, sed etiam apud posteros perdurasse, auctor Vitæ S. Ubaldi episcopi Eugubini, Theobaldus ejus successor, ejusdem monasterii prior, patenter ostendit. Præterquam quod ex scriptis monumentis cænobii Nonantulani, in agro Mutinensi exstructi, Damianum hunc nostrum ejusdem monasterii fuisse abbatem, animadvertimus, atque etiam S. R. E. cardinalem; 71-72 ut Rangerius, scriptor Vitæ S. Anselmi episcopi Lucensis, ejusque in spiri-